

WEDAT

Ji birayê Yücel Özen, Dursun Özen daxuyaniyêñ balkêş:

Wêne û delîl hene girtin nîn e

Salvegera 14'ê tîrmehê:
**Wê demê mirin jî
 bi îcazet bû**

R.6

Ez Keremê Seyad,

Vira Radyoya Erivanê...

Bêguman Radyoya Erivanê ji bo hemû kurdan, di navâ xweştirîn serpêhatiyê de cih digire. Hemû kurd bi evînî û bengînî behsa Radyoya Erivanê dîkin. Wekî ku nivîskarekî kurd gotiye: "Wekî ku li ayînekê guhdarî bikin, li Radyoya Erivanî guhdarî kirine." Her wiha dengê Keremê Seyad di guhê hemû kurdan de olan dide. Hercîqas iro medaya kurd bi pêş ketibe jî cihê Radyoya Erivanê taybet e.

Keremê Seyad van rojêni dawiyê li Stenbolê bû. Me digel wî hevpeyvînek pêk anî.

R. 8-9

Dadgehêñ dewletê ji li hemberî kesên dijber lezgîn, li hemberî hêzên dewletê gelekî sist û hêdî tevdigerin. Di vî warî de nimûneya herî berbiçav doza Yücel Özen e. Tevî ku hemû tişt diyar e; di dest de wêne û delîl hene jî, ev 7 sal in dadgeh negîhiştiye tu encamê û her tim doz tê taloqkirin. Li hemberî vê helwesta dadgehê, birayê Yücel Özen, Dursun Özen jî dibêje: "Heke dadgeh bêrûmetiyê bike emê dozê bibin Komîsyona Mafêñ Mirovan a Ewrûpayê."

R. 3

Lêkolîn: Konferansa Şerefnameyê - *Rûpel 4*

Nirxandin: Wê demê mirin jî bi îcazetê bû - *Rûpel 6*

Nûce: "Redkirina wijdanî helwesteke şoreşgerî ye" - *Rûpel 16*

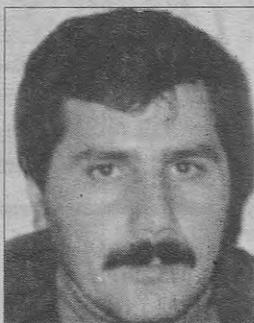
Nûce: Wayirê erdbiyayinê mûxalîfan zirar o - *Rûpel 15*

Nejdet Buldan: Gever û Têkoşer *rpl.5*

Serkan Brûsk: Xetera bitovbûna kurdan *rpl.7*

Celalettin Yöyler: Dagirkêrî û hovitî *rpl.13*

Lerzan Jandîl: Rola nivîsnayena edebiye *rpl.7*

SAMİ TAN

Ev şerekî piralî û roj bi roj e, lewre em li hemberî van tiştan serî natewînin û emê li ber xwe didin. Daxwaza me ji aboneyên me ev e ku vê lîstika dagirkeran bibînin û wê lîstikê di avê de bibin.

Êrîş piralî ne, divê berxwedan jî piralî be

Serê ku li welatê me didome, di gelek waran de tê meşandin. Beramberî her gava Tevgera Azadiyê, hêzên dagirker jî dest davêjin hin bergiriyan. Di her warî de çend proje bi hev re têne dimeşandin. Armanca bingehîn qirkirina spî ye. Lî heke nikaribin bigihêjin doza xwe, dikarin kurd yetiyê wekî nasnaveke rajêrin bipejîrinin. Heke di vî warî de jî bi ser nekevin, îcar "çareseriya bêyî PKK'ê" tînin rojeyê. Her tişt girêdayî hêz û xebata gelê kurd e. Heke gelê kurd xebata xwe baş bimeşîne, hewl û xebatê dagirkeran di avê de bibe, bidestixtina azadiyê jî pir nêzîk e.

Her wekî çawa ew dixwazin, gelê me bi rîbâzîn cur bi cur qir bikin, em jî lê dixebeitin û bandora jehra bîrdoza dagirkeran tune bikin, bandora şoreşê zêdetir bikin. Her mala ku weşanên doza azadiyê têkeve, bîrdoza mêtîngiran nikare ji xwe re tê de cih û mefer bibîne; nîjadperestî, tîrkperestî, kevneperestî û mêtokdarî, wekî tariya

ku li ber tirîşkên rojê belav dîbin, ji navê radibin.

Ji ber ku dagirker jî vê yekê baş dizinan. Bi rîbâzîn cur bi cur li ber belavbûna ronahiya rojê, dixwazin şeberen tarîtiyê deynin. Car dibe bi terorkirin û kuştinê, car dibe bi desteserkirinê, car dibe bi sansûrkirinê karê xwe dimeşînin. Piraniya saziyên fermî û gelek saziyên arizî di xizmeta vê xebatê de ne. Jixwe cuntaya 12'ye rezberê ji bo ku kontrola dagirkeran li ser hemû saziyan ji sedî sed pêk bîne, hate ser kar. Ji ber vê yekê hemû sazi ji kesen welatparêz û demokrat hatin paqîkirin; hê jî her sal bi dehan kes ji van saziyan têne avetin.

Îro her çiqas bi geşbûna tevgera karmendan re, bandora dagirkeran li ser hinek saziyan lawaz bûbe jî, kontrola dagirkeran li ser saziyên fermî xurt e û bi zagonê nû dixwazin vê bandorê zêdetir bikin.

Saziyek ji wan jî PTT ye. Îro ji bo belavbûna weşanên dijber, poste xwediye risteke girîng e. Dema tiştê ku

mirov dide posteyê negihêje cihê xwe, demê mirov geleki tengav dibe. Wekî hemû weşanên dijber, em jî di vî warî de geleki zehmetiyan dikişînin. Rojnameyên ku em dişînin derve nagihêjin cihê xwe û nameyên ku ji me re têne şandin, nakevin destê me. Bi taybetî dema rojname nakevin destê aboneyan, baweriya wan a bi me lawaz dibe û ew jî dibe sedem ku hejmara aboneyen me kêm bibe. Jixwe armanca dagirkeran jî ev e ku weşanên dijber bi vî rengî bixin nava tengasiyê û têkiliyên wan bi derive re lawaztir bikin.

Her wekî me li jor jî da xuyakirin, ev şerekî piralî û roj bi roj e, lewre em li hemberî van tiştan serî natewînin û emê li ber xwe didin. Daxwaza me ji aboneyen me ev e ku vê lîstika dagirkeran bibînin û wê lîstikê di avê de bibin. Ji ber vê rewşê hêvîşkesti nebin, dev jî abonetiyê ber nedîn. Her abonetiya nû şimaqek e li rûyê dagirkeran. Her wiha bi zêdebûna aboneyan derfetên pêdekirina riyen nû zêdetir didin.

Şehîd pergaleke nû dixe xizmeta mirovahiyê

ABDULKERİM TEKİN
R. EHMED HESEN

Cîn û neteweyê bindest gava ku nirxên xwe neparêzin, lê xwedî dernekevin ne gengaz e ku di nava malbatê civakan de cihê xwe bigirin. Ji bo ku mirov di nava malbatê de cihê bigire, pêwîst e ku mirov naveroka cewherê jiyan xwe biparêze. Bi taybetî ku gelek cewherê xwe yê jiyanê neparêze nikare li nirxên xwe yên birûmet jî xwedî derkeve.

Nemaze ku nirxên gelekî winda bûn, yan jî hatin jîbîrkîrin, wê çaxê mirov dikare bêje mirin jê re nêzîk dibe. Ji ber ku jîbîrkîrinâ nirxên birûmet mirina wî gelf bi xwe ye. Lewre di vir de hêvîbariya xeyalêni jiyanke birûmet pir lewaz di. Ger bawerî û hêvî lewaz bû, wê çaxê hebûn û tunebûn jî xwe dide der. Gava ku hêvî mir, wê çaxê welat, çand, rûmet, haysiyet, huner û nirx jî ji holê radibin. Wê gavê mirov dikare bîbêje her tişt bi hêvî û baweriyê ve girêdayî ye. Ev yek bi mêtîj ve, bi dil ve û bi giyanê ve girêdayî ye.

Di vê pêvajoya pêwîst de gelê me iro bi fedakariyên mezîn nirxên xwe yên birûmet diparêze. Lî çiqas gelê kurd heyani beriya dîroka Partiya Karkeren Kurdistanê nirxên xwe yên birûmet neparastibin jî, ev yek her

gav di serî û mêtîj wî de veşartî mabû. Lî belê ev veşarbûna han bi tevgera azadiyê re roj bi-roj der dibe, bi dagirkeran de diteqe û tola zaro-kân Agirî û Welatê Rojê û nirxên birûmet ê ku veşartî mabûn hiltîne û celebekî nûjîn derdixe holê. Ji bo gelê me nirxên herî mezîn û birhûmet, mirovahî bi xwe ye. Di nava vê mirovahiyê de yê ku cihê herî bilind û mezîn girtiye, şehîd bi xwe ye. Ji

Şehîd bi helwesta xwe ya şoreşgerî di xizmeta mirovahiyê de pergaleke nû dide damezirandin. Ev damezirandin bi ked û fedakariya şehîdan ku ji bo doza gelê bindest canê xwe didin û pêşgeniyê dîkin û dibe ronahiya herî mezîn ji bo jiyanâ mirovatiyê ye.

ber ku şehîd di helwesta xwe ya şoreşgerî de pergaleke nû û pêşverû di xizmeta mirovahiyê de derdixe holê û dide damezirandin. Ev damezirandin bi ked û fedakariya şehîdan a ku di riya mirovahiyê de ji bo doza gelê bindest canê xwe didin û pêşgeniyê dîkin û dibe ronahiya herî mezîn ji bo jiyanâ mirovatiyê.

Jiyanâ nû, ya ku şehîd bi livbaziyan xwe ya rîkxistî derxistiye holê, helwesta herî mezîn a li hemberî kevneşopî û dagirkeriyê ye. Ji ber ku şoreş, bi bi lehengiya şehîdan û

ramana wan a zanistî tê avakirin. Ronahiya herî mezîn ronahiya şehîdan bi xwe ye. Ji ber ku şehîd navê nirxên mirovahiyê ye. Ev nav wekî lehengiya Mazlûm, Kemal, Zîlan, Bîrivan, Bermal, Rewşen û hwd. vejîn û berxwedana wan cewherê jiyanâ nirxa mirovahiyê ye. "Partiya Karkeren partiya şehîdan e." Ji ber ku tevgera azadiyê ye, hêza xwe ya herî mezîn ji jiyanâ şehîdan digire.

Jiyanâ şehîdan ronahiya çavkaniya jiyanâ mirovan bi xwe ye. Jiyanâ şehîdan bi xwe hêvî ye, mêtîj ye, raman e, giyan e, vîn û hêza ronahiya jiyanâ bi xwe ye.

Bi rastî dîroka gelê Kurd bûye dîroka şehîdan. Dîroka şehîdan felsefeya ronahiya jiyanâ şehîdan bi xwe ye. Felsefeya jiyanâ şehîdan ronahiya jiyanâ mirovahiyê ye, aza-dî, serfirazî, yekîtî û rizgarî tê de heye. Ev yek iro di tevgera azadiyê de xwe dide xuyakirin. Gelê me di bin van mercen zor û zehmet de bi fedakariyên mezîn li şehîden doza mirovahiyê xwedî derdikeve. Lewre gelê me hêza xwe ya herî mezîn ji şehîden xwe digire. Ala şehîdan a ku bi berxwedan û lehengiya xwe bilind, kiribûn, gelê me jî vê yekê bilind dike û li banga wan xwedî derdikeve.

Banga şehîdan ji xwe re bingeh digire. Je ber ku riya serkeftinê di banga şehîdan re derbas dibe.

Ferhengok

- aheng:** merasim
- arızı:** taybet (özel)
- babet:** mijar, mewzû
- baregeh:** meqere, kamp
- beramberî:** karşılık
- bihuşt:** cennet
- boçún:** dîtin
- cudahî:** ferqiyet
- cur bi cur:** çeşit çeşit
- çer:** sixîf, dijmîn
- çawanî:** wesif
- dadgeh:** mehkeme
- dadger:** hakim
- dahûrandîn:** tahâlîkirin
- danişin:** duruşma
- dansal:** demsal, werz
- dêmâr:** jînbav
- diyarde:** kirû (olgu)
- dojeh:** cehennem
- dorvegerî:** dönüsümlü
- dozdar:** davaci
- ekl:** çej, tam
- gilîr:** têmegîhiştî
- hosa:** wisa
- hencîrîn:** eciqîn, perçiçîn
- hilawestin:** dardekirin
- karîgerî:** bandor, tesir
- karmend:** memûr
- katjimîr:** demjimîr, seat
- laz:** kîlî, bîsk
- layengir:** aligir, terefdar
- lewitandin:** qirêjkirin
- navgîn:** alav, hacet
- nexşe:** xerîte
- no:** tûj
- mafdar:** biheq
- mebest:** niyet
- mital:** xem, paxav
- mixabin:** maalesef
- mîtel:** nîvîn
- pêşangeh:** sergi
- pirsyarkîn:** sorgulamak
- rewt:** çoyê dirêj
- rîbaz:** azîne, metod
- rist:** rol
- serdem:** heyam (dönem)
- semigün:** serberjîr
- şewirmend:** danışman
- tajan:** ricifina ji ber janê
- taloqkirin:** ertelemek
- têgîhiştîn:** fêmkirin
- tişt:** yavan

Ji birayê Yücel Özen, Dursun Özen daxuyaniyên balkêş: Wêne û delîl hene girtin nîn e

"Min wêneyê birayê xwe yê pişî işkenceyê li Nexweşxaneya Taksimê kişandin. Birayê min sê polisên ku işkence lê kiribûn bi dizîka li nexweşxaneyê nîşanî min dabûn. Polis bi vê yekê hesiyan. Ji bo ku wêneyan bi dest bixin bi ser bûroya parêzerê birayê min Ömer Kaya de girtin. Ez tehdît kirim. Encama dadgehê ci dibe bila bibe, ez ê serî li Dodgeha Mafêni Mirovan a Ewrûpayê ê bidim."

Yücel Özen (26) di sala 9.11.1991'ê de ji aliye polisên girêdayî Emniyeta Beyoglu ve danê êvarkî tê binçavkirin. Yücel Özen Dêrsimî bûye û berî vê bûyerê hîc neketiye binçavan. Ji ber nasnava xwe ya neteweyî wekî endamî hin rêxistinan hatiye dîtin. Li Emniyeta Beyoglu işkenceyê geleki xedar li wî hatine kîrin. Polisan pişî ku nikaribûne li gorî dilê xwe agahiyen ji devê wî bigirin, ew şandine TEM'ê (Şaxa Têkoşîna Li Dijî Terorî). Roja duyemîn êvarî birayê wî Dursun Özen bi bûyerê dihese û diçe TEM'ê. Ew rewşa birayê xwe zor nexweş dibîne. Li ser daxwaza birayê wî, Yücel Özen hiltînin Nexweşxaneya Taksimê. Pişî ku rojekê li nexweşxaneyê dimîne, polis têne nexweşxaneyê û wî disa dixin binçav. Di wê navberê de polis doktoran jî tehdît dîkin. Pişî ku cara duyemîn bi mirîti wî hiltînin nexweşxaneyê, Dursun Özen wêneyê birayê xwe Yücel Özen dikişine. Yücel Özen di wê navberê de berî jiyana xwe ji dest bide, sê polisên ku işkence lê kirine, nîşanî birayê xwe Yücel Özen dide. Ji ber nesekinîna xwînê, wî careke din ameliyat dîkin. Berî wê jî Özen ji "pankreas" xwe emiliyat bûye. Ew pişî ku çar rojan dibin tedawiya hûrbînî (yoğun bakım) de dimîne, di 25.9.1991'ê de jiyana xwe ji dest dide.

Roja 8'ê tîrmeha 1998'an danişîna doza ku malbata Yücel Özen li işkencekaran vekiribû, hebû. Dadgeran ev danişîn wekî yên berî wê taloqî 22.9.1998'an kir. Tevî her tişti diyar e, ev heft sal in ku doza Yücel Özen didome; polisên ku işkence lê kirine têz zanîn, rapora işkenceyê ji aliye doktor ve hatiye dayin. Wêneyen ku şopa işkenceyê baş diyar dîkin, ji aliye Dursun Özen ve hatine kişandin. Ev tişti hemû li ber destê dadgeran in, lê belê disa jî ev doz bi dawî nabe. Ev yek ji bo eşkerebûna qirêjî û layengiriya sisteme hi-qûqî ya Tirkîyeyê mînakeke berbiçav e. Ji ber ku Qanûna Memurî Muhakemîyat wan diparêze. Lewre vê qanû-

nê, ferma kuştina û nekuştina mirovan xistiye destê karmendêne dewletê. Balkêş e, ev qanûn di serdemâ dewleta Osmanî de, di sala 1913'an de hatiye danîn.

Ji bo işkenceyê dîtinê kurdbûna bes e

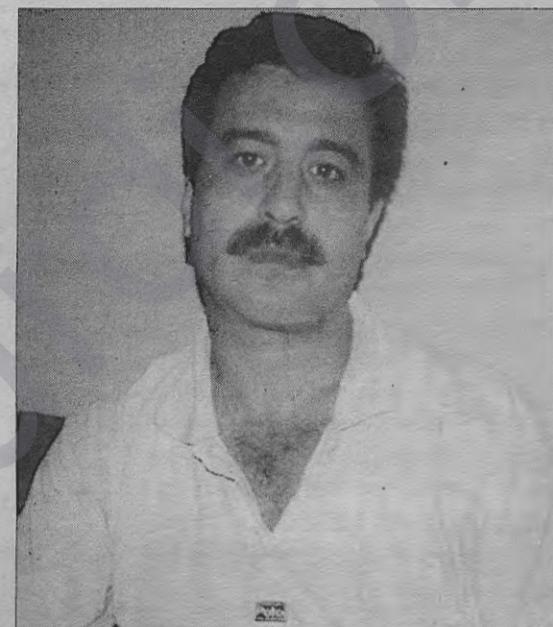
Dursun Özen, bûyera kuştina Yücel Özen wiha vedibêje: "Li gorî gotina birayê min, bi xortümên itfayayê ew dane ber ava bi şid. Ji hilawestina filistînê bigirin heta ceryandayîn işkenceyê bi pergal lê hatine kîrin. Ji ber ku torbeyen qûmê bi ser de berdabûn, parsû û pişta wî şikestibûn. Dîsa ji bo ku ceyran zêde dabûnê, navbera hemû tilî û pêçiyê dest û lingên wî bûbûn wekî rîjiyê (komirê). Ji bo ku ew kurd bûye, gelekî bi ser de çûne. Her dem pirsên wekî: "Tu ji kîjan rîxistin yî? Kîjan rîxistin pereyan dide we? Kîjan rîxistin we birêxistin di-

armaanca wan bidestxistina negatifan bûye. Pişî van yekan di danişnekê de şahîdê bersûcan, Cîgirê Midûrê Emniyeta Stenbolê, li dijî dozdaran hin tişt gotine. Li gorî wî, ew wê demê Amirê Emniyeta Sütlüceyê bûye, ew li ser anonsa bêtêlê çûye Yücel Özen dibin çav de dîtiye, rewşa wî baş bûye. Li ser vê yekê Dursun Özen reaksiyonek tûj nîşan dide û ji aliye 20 polisan ve tê binçavkirin. Ji bo ku xwe pê baş bidin nîşandayin Muavînê Emniyeta Stenbolê çêri polisan dike û di anonsa xwe ya di bêtêlê de wiha dibêje: "Kîjan pûşti birayê me Dursun xistiye binçav. Ew ci bêje me mafdar e. Ji ber ku niha kezeba wî dişewite."

K.T. jî nikare li ber serîlêdana min ya AİHM'ê bibe asteng

Dursun Özen di berde-wamâ daxuyaniyên xwe de diyar kir ku, rayedarên Komara Tirkîyeyê jî nikare li ber serîlêdana wî ya AİHM'ê bibe asteng û piştre jî ev tişt gotin: "Li ber çavê her kesî xortekî 26 salî bi işkenceyê tê kuştin. Eger dadgeh di vê bûyerê de bêrûmetiyê bike, ez naejirînim. Ew ê hesabê vê yekê her çawa be, bîdin." Li gorî ragihandanın, kesen ku wê demê işkence li Özen kirine, "şerîn" Berpîsê Gişî yê Emniyete yê wê demê Mehmet Ağar bûne. Kesê ku bi leqebehê

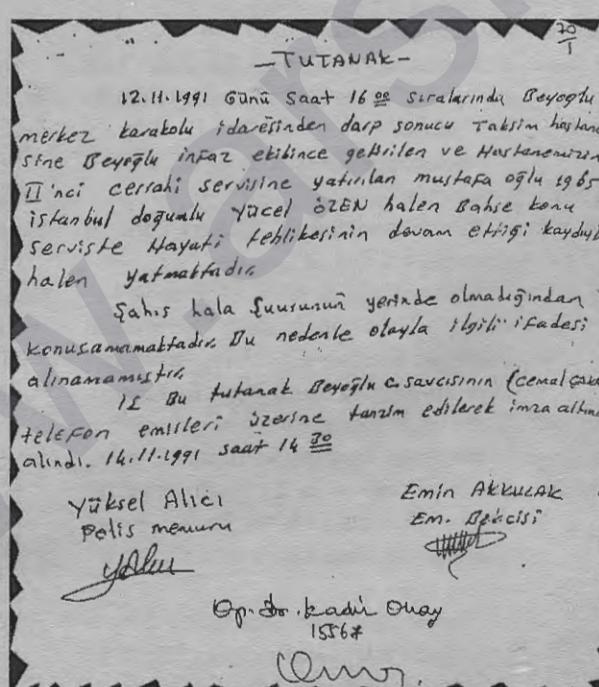
Hortum Süleyman dihate nasin jî serokê wan bûye. Ew kes jî Kevnemudîrê Emniyeta Stenbolê bûye. Yücel Özen bi pey agahiyen xwe radigîhine ku, ew nabêje wan li birayê wî işkence kiriye, belge û wêne delşîlîn her tişti ne û piştre jî wiha dibêje: "Mîrin jî nikare min ji vê dozê paş bixe. Ew dê di girtîgehan de cezayê ku heq kirine bikişîn." Özen ji çapemeniya rengîn

jî gîlî û gazincen xwe dike û wiha dibêje: "Heke wekî rojnameger li ser rûyê erdê bi tenê Uğur Dündar û rojnameya Cumhuriyetê bimîn jî, ez tu agahiyen nadim wan. Lî hûn canê min bixwazin ez ê ji bo we feda bîkim. Dündar ji min re got, ez bi van bûyeran re eleqedar nabim, Cumhuriyeta ku em ji berê de wê wekî welat-parêz û demokrat dinasin, ji bo vê bûyerê nûçegihanek şandin bal min ku ji sedî yek gotinê min fam nedikirin. Ew bi xwe lal bû. Ez nakevim gunehê wî nûçegihanî, lê di vir de nêziktedayîn girîng e. Xwedê bela xwe bide wan. Ew hemû çepgirênen dozfiros in. Ew vê gavê ji Ülküciyan hartir bûne. Çeka kapitalizmê wan girtiye destê xwe û li me dixin."

Dursun Özen wekî dawî jî dîtin û ramanen xwe wiha diyar kirin: "Em kurd û tirk divê li mafê xwe yê jiyanê xwedî derkevin. Kes nikare bibêje hûn li vî welatî zêde ne. Ev welat bi saya bapîren me hatiye avakirin. Ez êdi naxwazim li vî welatî işkence, infazîn bêdarizandin û kesen windayî çebibin. Bila rîz û rîçikêñ vî welatî em deynin, ne dewleta çeteyan. Ez dixwazim bi gotineke Ercan Kanar gotinê xwe biqedînim. Di kongreya İHD'ye de Kanar wiha gotibû: "Ez li dijî, bi işkenceyê kuştina işkencekarekî/e me." Ez jî di heman baweriye de me, le belê ez ne li dijî infazkirina işkencekarekî ya di cih de me."

AZAD AVAŞIN

ke?" pirsîne. Wêneyen ku min kişidine rûyê wan ê rastîn dide der."

Li aliye din pişî kuştina Yücel Özen polisan sê salan bi telefonê malbata wî tehdît kirine. Carekê jî çar erebeyen polisên sivil xwestine Yücel Özen li ber Mizgefta Navendî ya Çeliktepeyê birevînin. Dîsa li Taksimê bi ser bûroya parêzerê Yücel Özen, Ömer Kara de girtine. Li wê derê jî

Konferansa dîrokî ya Şerefxanê Bidlîsî li Berlînê

Roja I'ê ya konferansê

Li roja 1'ê gulana 1998'an li katjimêr deh û nîvê spêdê konferans bi peyva birêz Prof. İ. Şerîf Wanli ve hate vekirin. Wanli, bixêrhatina hemî mîvanan û zana û endamên konferansê kir û bal kişand ser rola dîroka Şerefxanê Bidlîsî û got: "Divêt em kurd li dîroka xwe xwedî derkevin û saziyên taybetmend bo bêne avakirin.

Rûniştina duwê li katjimêr 11.30 dest pê kir, sê mamostayan mijarêن xwe pêşkêş kirin.

*Dr. Cabar Qadir ji Holanda "Biografya kritik ya Şerefnameyê û nirxandina wê", Dr. Thomas Sencler "Pêlbûna avahî û sinorêن Mîrgeha Bidlîsî". Dr. di vê mijarê de li ser sê herêmên girîng û mîrgehêن Axlat, Mer'eq û Xensê axivî, bi wêneyên zatelêti û nexseyan semînera xwe pêşkêş kir.

*Dr. Kemal Mîrawdeli "Şîrovekirina dîrokî di Şerefnameyê de" di vê mijarê de mamosta da xuyakirin ku Şerefxan mirovekî zana û ilimdar bû, lewma girîngî daye meseleyên neteweyî û dîroka miletê xwe nîvîsiye.

*Dr. Mehdad Îzadî pisporê qanûna destûrî li Zankoya New Yorkê mijara wî bi navê "Jiyanekî dûr û dirêj bi Şerefxan re" bû. Di saet di yekê de ev semîner bi dawî hatin û dan û standîn hatine kirin, ev rûniştina ji layê Dr. Nûri Talabani ve hate birêvebirin, dûv re behndan û firavînê dest pê kir.

Rûniştina sêyemîn ji layê Hêja Siyamend Wanli ve hate bi rêvebirin, li pişti peyva PKDW'ê Komisyona Çand û Perwerdeyê li Parlementê Kurdistanê Derveyî Welat ji layê birêz M. Emin Pencwînî ve hate xwendin.

Peyva Akademiya Rojhilatnasiyê li bajarê St. Petersburgê hêja Ordîxanê Celîl li ser navê serok û redaksiyona Akademiyê xwend. Di vê rûniştinê de ev babet hatin xwendin:

*Dr. İsmet Şerîf Wanli "Hîzr û Pirsgîrêkîn Metodolojîk di dîroka Kurdî de".

*Prof. Dr. Celîlê Celîl "Etnografiya Kurdistan di dema klasik de".

*Dr. Musa Kaval "Gotina dewlet li serdema klasikû nû de".

Pişti ku ev her çar semîner bi dawî hatin, danûstandin hatin kirin. Li katjimêr şesê êvarê rûniştina çaran dest pê kir. Ev rûniştin ji hêla hêja Dr. Musa Kaval ve hate birêvebirin. Çend mesajen ji bo konferansê hatibûn hatin xwendin.

Pişti xwendina mesajan Dr. Mehrdad Izadî li ser kurdêن Afxanîstan û Xoresanê

Însituya Kurdi bo Lekolîn û Zanist li Berlîn Konferansa Navneteweyî ya Dîrokî li ser Bîranîna 400 saliya Şerefnameya Şerefxanê Bidlîsî ji 1-3'yê gulanê li bajarê Berlînê, li Haus der Kultur der Welt saz kir. Di vê konferansê de nêzikî 30 dîrokzan, profesor û pisporê dîrokî yên kurd û biyanî amade bûn. Em vê nîvîsa ku di rojnameya "Kurdistan" de hatiye weşandin pêşkêşî we dikin.

Konferansa Bîranîna 400 saliya Şerefnameyê de bi nîqaşen xwe di warê ronîkirina gelşen dîroka kurdî de bû gaveke girîng.

di serdema Mîrgeha Bidlîsî de rawestiya û deverên kurdnişin wekî Nexewan, Se-miqend, Taşqend, Buxar, Kerebat û Aş-qabâde bi nexseyen dîrokî li ser slaytan nîşan dan. Piştre ev rûniştin qedîya.

Rûniştina pêncan pişti xwarinê li kat-jimêr heşte êvarî dest pê kir. Du mamos-teyan tê de besdarî kir. Ev rûniştin ji hêla Necîb Balayî ve hate birêvebirin.

*Dr. İvgena Vasalîva ji Zankoya St. Petersburgê mijara wê yekemîn "Çapa orjinal ya Şerefnamê bi farîsî" bû.

*Dr. Jackline Musayeliyan mijar bi navê "Wêrgerandina yekemîn çapa Şerefnameyê bo zimanê kurdî ji hêla Mele Mahmûdê Bayezidî ve" pêşkêş kir.

Roja duyemîn

Di roja 2'ê gulana 1998'an katjimêr 9.05'an de rûniştina yekemîn dest pê kir. Çar mamos-teyan bi mijarêن xwe besdarî di vê rûniştinê kir. Ev rûniştin ji aliye birêz Hüseyin Kartal ve hate birêvebirin.

*Dr. Xelîl Cindî "Mîrnişenê Ezidî yên klasik Şingar û Şêxan".

*Dr. İvgena Vasalîva "Mîrgeha Botan li Cizîrê".

*Dr. Memun Ebdulkerîm ji Zankoya Parisê "Dîroka navçeyen kurdan, di bin tonahiya akeolojî û wêneyen zatelîti de".

*Dr. Musa Kaval "Mîrgeha Hekariya û mîrata Şanbo".

Pişti danûstandina li ser van babetan,

navber hate dayin.

Rûniştina duyemîn li katjimêr 3.30 dest pê kir. Birêz Selîm Ferati ev rûniştin bi rê ve bir.

"Şerefname: Dewlet avakirin, sînor û serxwebûn".

*Dr. Ferhad Şakelî "Kultura kurdî di sedsala 16-17'an de".

Mijara dawîn di vê rûniştinê de ya Ebdulreqîb Yûsîv bû, bi navê "Şerefxan û Tabloyen Şerefnamê". Lê pispor û şare-zayê arkeolojiya kurdî birêz Ebdulreqîb Yûsîv ji ber mercen seferê nikaribû ji Kurdistanê besdarî konferansê bibe. Lewre di cihê wî de Dr. Ordîxanê Celîl mijara "Elementen kultura kurdî di Şerefnamê û Serdema klasik li Kurdistanê" pêşkêş kir.

*Teblîxa Dr. Emîr Hesenpûr ji Zankoya Toronto ji layê Ebdurehman Mizûrî ve hate pêşkêşkirin.

Rûniştina seyemîn di katjimêr 5.30 de dest pê kir. Ev rûniştin ji hêla birêz Dr. Ferhad Şakelî ve hate birêvebirin û sê mamos-teyan tê de besdarî kir.

*Dr. Reza Hemzeli "Sistema dînî ele-wiyet û ehlî heq û olêñ kevnar li Kurdistanê".

*Dr. Ordîxanê Celîl "Efsane û çîroka Kela Dimdimê".

*Mamoste Nermîn ji Parîs "Bajar û şûnûwarêñ kurdî di raman û boçuna gerok û rojhelatnasnan de, sedsala

13-19'an".

Di rûniştina çaran de ku ji layê birêz Dr. Kemal Mirawdeli ve hate birêvebirin de sê mamos-teyan besdarî kir.

*Prof. Dr. Martin von Brunessen "Di-yardayêñ kulturêñ bingehî û milkî li serdema klasik li Kurdistanê".

*Dr. Thomas Sencler "Bîrewerên Se-yahatnama Ewliya Çelebi li ser bingehêwan ên kulturi".

*Prof. Dr. Celîlê Celîl "Mîr Abdal ji Bidlîsê û dewlemendiya koşka wî".

Bi vê semînerê roja duyemîn a konferansê bi dawî hat.

Roja sêyemîn

Rojeva vê rojê li katjimêr 11.30'an dest pê kir. Ev rûniştin ji hêla Ebdurahman Mizûrî ve hate birêvebirin û sê mamos-teyan tê de besdarî kir.

*Dr. Mehrdad Izadî "Kurdistan di serdema klasik ya dawî de, li ser rîka armîsî û bazirganiya navneteweyî".

*Dr. Thomas Sencler "Li deşta Agîri Qesra İshaq Paşa".

*Dr. Enwer Sultanî (teblîxa wî ji hêla Dr. Sencler ve hate xwendin)

Pişti van mijaran birêz Prof. Dr. Wanli çend raman û pêşniyarêñ xwe ji bo pêşvebirin û geşkirina dîroka kurdî pêşkêşî endamên konferansê kir. Pişti konferansê êvara roja sêyemîn ahengeke muzikê ji besdaran re hate pêşkêşkirin.

Rêzimanê kurmancî

SAMÎ BERBANG

- Wane 19 -

Hoker:

Ji ber ku mijara hoker têkildarî rengdêre ye, baştir e ku pişti rengdêre li ser wê raweste. Çawa ku rengdêr navdêre bi mirov didin nasîn, hoker jî lêkerê bi mirov didin nasîn. Anglo awayê ku karê kirin, dem û cihê karê ku tê kirin, di-de zanîn. Ji ber vê yekê ji hoker re hevalkar jî tê gotin. Bi giştî mirov dikare van cureyên hokeran wiha rêz bike:

- 1) Hokerên çawaniyê
- 2) Hokerên dem
- 3) Hokerên cih û bergehê
- 4) Hokerên pirsiyariyê
- 5) Hokerên mêtjerê

Hokerên çawaniyê

Hhokerên çawaniyê, giş di hingeha xwe de rengdêr in, lê çawaniya lêkerê nîşan didin. Bo nimûne, dema mirov dibêje; "Hevala xweşik, zû dimeşe.", li vê derê "xweşik" her wekî berê jî hatibû diyarkirin taybetiya "heval" bi me dide nasîn ji ber vê yekê jî rengdêr e. Lî dema em dibêjin; "Hevala me xweşik dimeşe." Li vê derê "xweşik" çawatiya meşînê bi me dide nasîn, lewre jî hoker e.

Mirov dikare li ser vê mijarê çend

mînakên din bide:

*Civîk bilind firiya.
Heval karê xwe bi rêk û pêk dike.
Birayê min navê xwe zû dibêje.
Pirsgirêkê rasterast bibêje.
Ez li bi lez ji vir dûr ketim.
Gundi hêdi dimeşin.
Ew heval pir tûj xeber dide.*

Hokerên demê

Her wekî ji nav jî diyar e, ev cure hoker dema kar nîşan didin. Mirov ji wan hokeran derdixe ku ev kar kengî çêbûye. Dema mirov "îro ez ji gund hatim." bibêje, "îro" di vê hevokê de hoker demê ye. Wekî mînak:

*Duh hevalé min hate vir.
Sibe ezê herim ba hevalé xwe.
Di meha gulanê de ezê bêm
Berêvarkî were cem min.
Roj bi roj doz geşter dibe.
Her gay tiştekî derdixe.
Sal bi sal karê me ber bi başiyê diçe.
Roja duşemê ev bûyer qewimî.*

Hokerên cih û bergehê

Navê vê cureyê jî taybetiya wê dide dest. Yanê ev cure hoker, cih û bergehê karê ku tê kirin, destîşan dike. Bo nimûne gava yek bibêje, "Ez ber bi mal diçim" li vê derê "ber bi" bergehê hoker-

rê nîşan dide û mal jî cih nîşan dide, lewre jî "ber bi" hoker a bergehê û "mal" jî hoker a cih e. Mînak:

*Ez bi wir de cû.
Ew diçe gundê me.
Mamosta ji dibistanê té.
Ew stranan li tomargehê tomor dike.
Tu jî were hundir.
Ev derket derive.
Hinek bi wir de here.
Me çend kevir danîne ser hev.
Zozan û Sorgul li nik hey rûniştin.
Ew ji min dûr e.
Tu nézikî wî yî.*

Hokerên mêtjerê

Ev cure hoker mêtjera karê ku tê kirin nîşan didin. Mesela, di hevoka "Karmend geleki meşîyan" de "geleki" hoker mêtjerê, miqdara "meşînê" aango karê ku tê kirin, nîşan dide. Em ji wê fêm dîkin ku ew kar heta kijan radeyê çêbûye. Lî di vir de tiştekî ji sedî sed diyar tune ye. Di hevoka "Ez zêde kar dikim." de pîvana "zêde" ne diyar e, belkî li gorî meşa her rojê zêde ye, yan jî li gorî meşa hinekîn din zêde ye. Çend mînakên din;

Ew heval kêm dipeyivî, lê yê din pir dipeyive.

Kulîlk heta radeyekê vebûne.

Bi qasî hûtekî dixwe.

Deh bi deh karan dineqîne.

Di demeke kin de digihêje wir.

Car caran bi te xwarinê dixwe.

Hokerên pirsiyariyê

Ev hoker jî pîrsa hokeren din dîkin. Hokeren pirsiyariyê ev in: Çawa, ci, kengî, ci wext, li ku, ji ku, bi ku ve, ci-qas, wekî ci û hwd.

Her wekî xuyaye her yek ji wan pîrsa cureyekê dike. Bo nimûne hoker "çawa" pîrsa hoker çawaniyê dike. Dema em dibêjin, "çük çawa difire." Bersiva wê hokereke çawaniyê dide dest. Ew jî dikare, hokereke wekî "nizim", "bilind" û hwd. be. Yanê "çük bilind difire an jî nizim difire."

Nimûneyên din:

Tu ji ku têyi? Ez ji mal têm.

Tu bi ku ve diçî? Ez ber bi dibistanê diçim.

Eli ci dizane? Ew gelek tiştan dizane.

Mala we li ku ye? Mala me li Ruhayê ye.

Xwişa ji kijan hêla bajêr té? Ji bakur té.

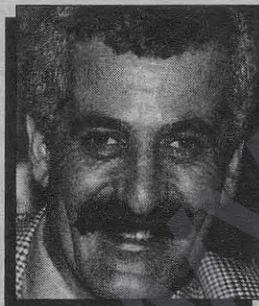
Ew ci wext ji gund derketiye? Ew par ji gund derketiye.

Kalikê te kengî hate mal? îro serê sibê hate mal.

Eli mîna kê direve? Ew mîna kîrguh dimeşe.

Gever û Têkoşer

NEJDET BULDAN

Roj hatiye guhartin. Rewş jî hatiye guhartin. Di bingeha van guhartinan de mirovan xwe guhârtiye. Dema mirov xwe biguherin, rewş û roj, helwest û têgihiştin jî tê guhartin. Jiyan tê guhartin. Kurdistan hatiye guhartin. Nirxên wê hatine guhartin. Rabûn û rûniştin hatiye guhartin.

Dema berê ew kesên bi aborî û olî mijûl bibana, qiyemetke mezin a wan hebû. Ew mirovên bi mal û maldarî, dewlemend di jiyanê de qiyemta wan gelek bû. Bila her kesekê zanîba ku rixa wan di aboriya wan de bû. An jî bi gotineke din, şîniyên kevin bûne şahî.

Niha mirovên baş ji bo kurdan, mirovên welatparêz in. Welatparêz ji bi qahimbûna li ser nirxên neteweyî tê pîvandin.

Berê berjewendiyên şexsê wan çedibûn. Eger mirov bi destê mirovan hati-

bana kuştin, kerb û inateke şexsî çedibû. Mal bi malan, mirov bi mirovan, eşîretan xwîndarî, kîn û kerb dihate meşandîn.

Têkoşîna gelê Kurd ew nirx hemû dane guhartin. Berê ji bo tirk, faris û ereban leşkerî dihate kirin. Ew mirin û windabûna ji bo dijmin nedihate ci wateyê.

Niha ji bo Kurdan e. Ji bo Welêt e. Di vê riye de mirin şehadet e. Birîndarî jî gaziyeti ye.

Her şehadeta ji bo welêt, ji bo azadkîrina welat bûye ronahiye. Li cihê xeribiyê agahdariyên têkoşîna Kurd, bi lez têne destê me.

Agahdarî û bûyerên xweş, an jî nexweş. Her çalakî ji bo me pêşveçûnek e. Her şehadet jî ji bo me şînbûna kulîlkekî li ser axa welêt. Her roj em wan agahdariyan werdigirin.

Çend roj berî niha agahdariyeke hosa min wergirt ku li hêla Culemergê şervanên azadiyê dîsa qurban dane ji bo welatê xwe. Hemû şehîd şehîdên me ne. Lî bi taybetî ew kesên mirov nas bike, şehadeta wan bandoreke mezin li ser mirovê çedike.

Yek ji wan jî hevalê Têkoşer bû, bi zarokatiya wî, min ew nas dikir. Birayekî wî jî çend salan berê niha tev li refîn

şehîdan bûbû.. Pişti ku birayê wî Gever şehîd bû, Têkoşer ala wî bilind kir. Bû şervan. Niha têkoşer jî şehîd e. Dayik û babêwan, dayik û bavê du şehîdan in. Bi telefonê ez li dayik û babê wî geriyam. Min dixwest ku ez serxweşiyekê bi wan bidim. Hevalên min bûn, hemwelatiyên min bûn. Ez li dûrahiyê bûm. Li xeribiyê bûm. Ji ber wê çendî dilê min bi şewat bû. Zêdetir ji her windabûnekê, teşîreke mezin li ser min çedike.

Lê belê bi telefonê wan xemê min verandin. A wan ez teselî dikirim. Gotinên balkêş dikirim. Kêfxweş bûn. Min ji bo teseliyê telefon kîribû, ez hatime teselikirin. Ez xemdar bûm, ew dilges.

Gotina dayika Têkoşer ev bû: "Kurdistan ez im. Ne ez ne jî Kurdistan bê şehîd azad nabin..."

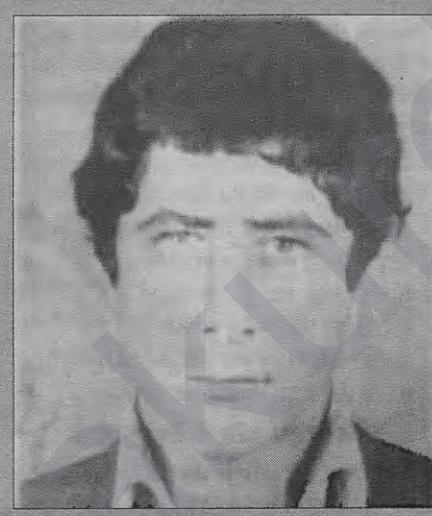
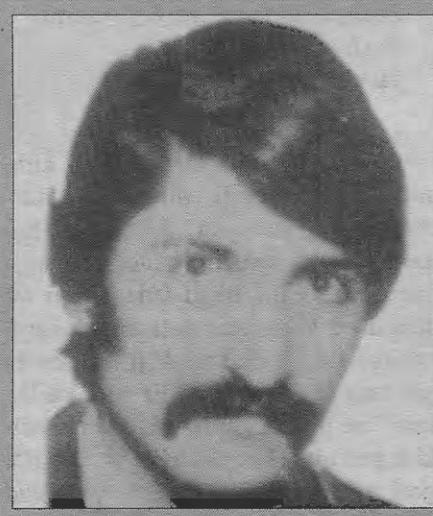
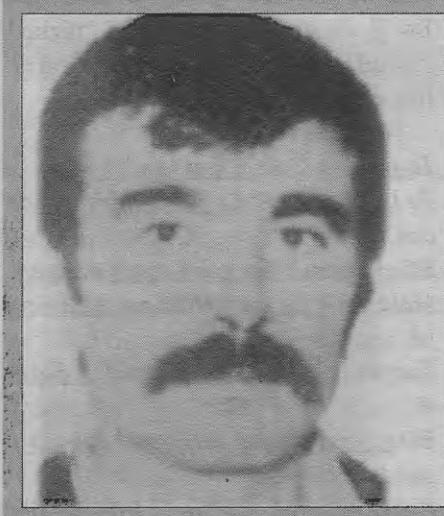
Babê Têkoşer ji dawîya axaftina xwe hosa digot: "Gever û Têkoşer. Berê ewladê min û dayika wan bûn. Niha kurên Kurdistanê ne. Ez pê serbilind im."

Belê, dayik û babê şehîdan. Hûn bi şehîdên xwe serbilind, Kurdistan jî bi we serbilind e. Hêvîdar im ku em dê rûmetâ wan biparêzin. Gelek mirov xwe bi zindî dicesibîn û hinde kes jî bi şehadetê dibin nemir.

Salvegera 14 tîrmehê: Wê demê mirin jî bi îcazetê bû

Di dîroka hemû gelan de rojênu ku hebûn û nebûna wan diyar di-kin, hene. Ji bo gelê Kurdistanê ji 14 Tîrmehê rojeke bi vî rengî ye. Wê serdemê dijmin bi her awayî bi ser wan de diçû. Lî di destê wan de ji bedenawan ya tazî pê de tiştek tunebû. Dîsa jî wan serketinê mezin bi dest xistin. Di rewseke wisa de pêkanîna serfirazi-

Helbestvanê navdar Mayakovskî yê ku xwe kuştibû, li ser mirinê wiha gotibû: "Di vê dînyayê de mirin ne tiştekî zehmet e, tişte herî zehmet xelaskirina canekî/e ye" Lî di Zîndana Amedê de bi qasî ku jiyan zehmet bû, mirin jî bi îcazetê ve girêdayî bû. îcazet nedidan ku mirov li mirinê jî bifikire. Lewre di mirinê de tov û nîşaneyên jiyanê hebûn.

yên mezin ne tiştekî hêsan e û bi cehdê biçûk jî pêk nayê. Lî bi dîrokê diyar bûye ku, li pêşberî sazumarkariya Xeyrî, bizavkeriya Kemal, bîryardariya Akîf û şervaniya Alî ya bi coş, tu hêzan nikarîbû xwe rabigirin. Lewre wan gotina Ho Şî Mîhn ya "Ji serxwebûn û azadiyê bi rûmetir tiştek nîn e" ji xwe re kiribûn dirûşme û bi gotina Serok Apo ku digot: "Tu çeperênu ku vîna (îradaya) şoreşgerî jî derbas nebe tune ye" derketibûn rê û ji bo rûxandina dîwaren îxaneta sê hezar salan sond xwaribûn. Şerkirina di riya rûmetê mezin de, ifadeya xwe di vir de dibîne. Çalakiya rojiya mirinê a mezin, ku di 14' Tîrmeha 1982'yan de pêk hat, di vî warî de dibû navê serkeftina ku ne pêkan bû û dihat xuyakirin. Bêşik, têgîhiştina van gotinê Xeyrî ne hêsan e: "EZ dest bi rojiya mirinê dikim."

Di Zîndana Amedê de jiyan ji mirinê hatiye afirandin

Helbestvanê navdar Mayakovskî yê ku xwe kuştibû, li ser mirinê wiha gotibû: "Di vê dînyayê de mirin ne tiştekî zehmet e, tişte herî zehmet xelaskirina canekî/e ye" Lî di Zîndana Amedê de bi qasî ku jiyan zehmet bû, mirin jî bi îcazetê ve girêdayî bû. îcazet nedidan ku mirov li mirinê jî bifikire. Lewre di mirinê de tov û nîşaneyên jiyanê hebûn. Li aliyê din li derive jî, Partiyê jî haziriya vegera Welêt dikir. Gele me ji bo demekê be jî bêrêber mabû û ber xwe nedîdit. Lewre faşizma 12 rezberê jî "hukmê bê-dengiyê" avakiribû. Di girtîgehê de jî, di

Dema dîrok hate nîvîsandin: 14 tîrmeh 1982

Wan salan, yekî PKK'yî bidin alî, ji yekî welatparêz, yekî şoreşger re ji derfetên jiyanê nemabûn. Di van mercan de pêşengên me yê berxwedanê Heval M. Hayrî Durmuş û Kemal Pir bi dûrbîniya xwe bîr birin ku, heke li pêşberî van kîrinan bêdeng bîmîn, xelasîya ji îxanete ne mimkûn e. Edî gihaştibûn dema ku we ji mîrovahiyê re biqîrin.

Ü va ye dadgehek!

Ü vase dema behnvedanê! Ev ji şansêku dîrokê dabû wan, wîdetir fer-sendek bû. Hevalî Hayrî, destê xwe ev çend rojan li ser hev radikir, dîsa rakir. Edî tu bahane ji heyeta dadgehê û hakîm Emrullah Kaya re nemabû ku bibin asteng.

Dûvre got: "Hayrî xêr e?"
Jê pîrsî: "Tu yê ci bibêjî?"

Dema jiyan maneya xwe winda dike, ji mirinê re merheba

Heval Xeyrî di nav hevalên xwe re meşîya. Bi çavêu xwe mîzgîna bawerîyê li hevalên xwe kir. Bi meşike layiqê fermadarên ku mora xwe li dîrokê dixin, meşîya. Gava yekem wî avêt. Ew edî Spartakûs bû, Emrullah Kaya jî Neronê bi nalet. Ü bi işaretâ Neron ya "Bikujîn" re Spartakûs Xeyrî got: "Heya niha di danişnî (duruşma) de, me tişte bi me têkirin, vegotin. Yek ji van jî nehat halkirin û vê gavê jî ez bawer nakim ku wê bêne halkirin. Lewre darizandina me polîtik e. Ji bo ku em li vê derê, li pêşberî

we fikra xwe diparêzin, işkenceyên nedîfî li me têr kirin. Edî tu maneya dari-zandina me tune ye. Ji bo vê yekê ez dest bi rojiya mirinê dikim."

Piştî ku Heval Hayrî bîryara xwe da, internasyonalistê mezin Kemal Pir û bi dû wî de jî Ali Çiçek û Akif Yilmaz jî bi zanyarî û bîryareke mezin tevlîbûna xwe ragihandin.

Heval Xeyrî dema êvarî ji dadgehê vegeriya, coşa dilê wî, wekî çemekî ku di cihê xwe de hilnayê, difûriya. Sebra wî nedihat, bi bîryardariyeke xurt li dorâ xwe dînihîrî û wekî bibêje: "Vaye me dest bi berxwedanê kir." Kef û coşa xwe li hevalên xwe belav kir. Ji kata çaran, bang li kata sisîyan kir: "Em bi ser ketin! Bi şes hevalan em bi ser ketin." İşareta destpêka maratonê hatibû dayin.

Ji bo Heval Xeyrî maneya rîberiyê ew bû ku, hêza gel û vîneke kollektif derxe holê. Heval Xeyrî xwe ji bo pêkanîna rûdanen dîrokî amade kiribû. Ji bo vê yekê, berî ku şehîd bikeve, di wesîye-ta xwe de wiha dibêje: "Dema ez mirim li ser kêla tirba min wiha binivîsin: Ev mirov ji gelê xwe re deyndar e."

Hûn dê çawa bêne jîbîkirin? We, bi berxwedana xwe, Ameda ku demekê di dilê gelê me de bûbû birîneke xedar, kir "qiblegeha mîrovahiyê". Di salvegera berxwedana 14 Tîrmehê de, careke din em "bi ser dikevin" û bi deh hezaran "bi ser dikevin". Gotina Heval Xeyrî, ku digot: "Em bi ser ketin", ev bi xwe ye. Niha bi dûv çend salan re wateya vê gotinê başdır tê fanikirin.

GIRTÎGEHA BARTINÊ

□ 12 tîrme 1998 şemî:

Hunermend û şoreşger Ali Temel şehîd ket

Di sala 1960' de li Mêrdînê hate dinê. Di xebata ji bo welat de cihê xwe di nav hêzên şoreşger de girt. Di cûntaya 1980'yî de hate girtin û 10 sal û 4 mehan di Zîndana Amedê de girtî ma û li gel Mazlum, Kemal û Xeyriyan. Il ber xwe da. Pişîf ku di sala 1991'ê de tehliye bû hate Stenbolê û ji bo avakirina NÇM' ê xebat kir. Xebatê xwe di nav Koma Çiya de domand. Di sala 1991'ê de tevî nav şervanan dibe. Di 12'ê tîrme 1998 de şehîd dikeve.

BÜYERINE JI DİROKÊ

□ 13 tîrme 1989

Ebdirehman Qasimlo hate şehîdkirin

Sekreterê Gîştî yê Partiya Demokrat a Kurdistan a Îranê Dr. Ebdirehman Qasimlo li paytexta Awistîrya Wîyanayê dema ku li restûranteke xwarin dixwar tevî nûnerê PDK-î yê Ewrûpâye Evdillah Qadîr Azad û rojnameger û Parêzvanê Zanîngeha Wîyanayê Fadil Resul ji aliyê ajanê İranê ve hatin qetilkirin.

Ü. Gündem kete sala xwe ya 2'yan Çapemeniya Azad ji riya xwe venagere

Nêzî 300 kesî li avahiya Ü. Gündemê, bi coşkeke mezin yeksaliya rojnameyê pîroz kir.

Roja 7'ê tîrme 1998 ji bo yekemîn salvegera damezirandina Rojnameya Ülkede Gündemê li avahiya wê kokteylek hate lidarxistin. Ji gelek der û dorêna cuda li dora 300 kesî tevî vê pîrozbahiyê bûn. Di nav van kes û saziyan de, kesen wekî: Nivîskar Mihri Belli, Nivîskar-weşankar Ragip Zarakolu, Nivîskar Ertugrul Kürkçü, Tarık Ziya Ekinci, Nûnera Rojnamegeren Sînornenas Nadire Mater, Senarîst Ahmet Soner, Serokê HADEP'a Stenbolê Mahmut Şakar, Gerînendeyê Gîştî yê Azadiya Welat Sami Tan, Serokê İnstîtuya Kurdi Hasan Kaya, Serokê DBP'ya Stenbolê Fehim Işik û saziyên wekî: Komeleya Jinê Azad, HADEP, SIP û Özgür Halk, Sendîkayê karmandan hebûn.

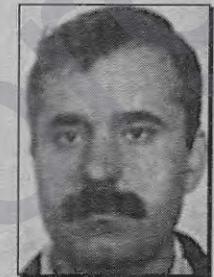
Di pîrozbahiyê de Koordinatöra Gîştî ya Ülkede Gündemê Yurdusev Özsökmenler axaftinek kir. Özsökmenler di peyivîna xwe de li ser pêvajoya kevneşopiya Rojnamegeriya Kurdi ya ku bi Yeni Ülkeyê dest pê dike û hetanî iro tê, rawestiya. Özsökmenler bi kurtayı dîtin û ramanê xwe wiha anîn zimên: Di vê pêvajoya de Çapemeniya Azad bi gelek astengî û çew-sandinan re rû bi rû ma. Buroyê me hatin bombekirin; rojnameger, nûcegihan û belavkarîn me hatin kuştin, di binçav de hatin windakirin, işkence dîtin; rojnameyên me hatin berhevkirin, qedexekirin û desteserkirin. Lî roja ku me da ser vê rê, me dizanibû ku ew tiş li ser riya me hene. Lî baweriya me ya bi çîn û gelên

bindest hêz da me. Lewre jî em bê tirs ketin vê rê û di vê yekê de jî gelên me em şermecî dîrîn, xwe ji piştgiriyê neda alî." Özsökmenler di dawîya axaftina xwe de got ku di vê pêvajoyê de ji ber çewsandin û rîlibergirtinan ew temamî negîhîstîbin mebesta xwe û wan gelê xwe bi têr û tijî ji rastiyân agahdar nekîbe. Wê got: "Em ji ber van kîmasîyan ji gelên xwe lêborînê dixwazin."

Di dema pîrozbahiyê de li der û dor pîrbûna polisan bala mirov dîkişand. Ev yek di navanîvanan û xebatkarêne rojnameyê de bû sedema qerfan. Li gorî kesinan "Polîs dîsa birçî bûne, seba ku zikîn xwe têr bikin, hatine." Di pîrozbahiyê de ji NÇM'ê Koma Rojhîlat bi konserke biçûk mîvan coşandin. Piştre damşana slaytê hate pêşkêskirin. Di danışanê de dîmenê wekî: Gundîn valakîr û şewitî, binpêkîrînîn masfîn mirovan, rojnameger û ronakbîrîn kurd ên şehîd û hwd. hatin pêşkêskirin.

Wekî ku tê zanîn Rojnameya Ülkede Gündemê di 7'ê tîrme 1997'an de dest bi weşana xwe kir. Ew jî mîna hemû rojnameyên ji heman kevneşopê li pest û pêkutîyan rast hat. Ketina wê ya li welêt hate qedexekirin, hate berhevkirin. Her wiha cezayê girtinê lê hate birîn û di navbera 9-19'yê gulana 1998'an de deh rojan girtî ma. Niha jî dewlet dixwaze bi sansûrkirînê rê li ber bigire.

AZADIYA WELAT/ STENBOL

ÇAVDÊRÎ**Xetera bi tovbûna
kurdan**

SERKAN BRÜSK

Ev serê demekê ye ku rayederêne Tîrkan bi awayekî ciðî serê xwe bi zêdebûna me kurdan re diêşînin. Dibêjin ger kurd bi vê lezê zêde bibin dê di sala 2020'an de hejmara wan ji ya me zêdetir bibe û dê di warê hejmare de serdestiya Tîrkiyê bikeve destê kurdan. Mitala dewletê ev e.

Mitale û paxava dewleta ku li ser mîrasa milûktî û împaratoriyênu ku şur li ser serê heft dûgelan hejandiye û şûrê xwe li stûyê bi dehan neteweyan ko kiriye û ji Asya Navîn ketiyê û di serê wê re derketiye, Balqan û Ewrûpa daye ber xwe, iro, zêdebûna kurdan e. Tovê kurdan raserî çavê xwe kirine û ji xwe re wekî kelemekî esasî dibînin. Stirîyeke wisa bîngîhîn e ku serê wan diêşîne û xewna rayedarên tîrkan direvîne. Heta hînek ji quncik nîvîsarên rojnameyan jî kaya vê mijarê dêran, da ku ka û tovê me kurdan ji hev vejetîn û agir berdin bêndera me. Ev ên ku ev ka dêran ji ne pînûşen henek menek bûn. Wekî Ertugrul Özkök. Vi camerî(!) di gotara xwe de bal kîşîdibû ser bitovbûna tovê me û xetera vê bitovbûnê. Ewqas serê xwe bi vê meselê êşandîye ku hînek istatistik jî peyda kirine. Li gorî van istatistikên ku wî bi dest xistine, hejmara zêdebûna me li gora tevâhiya tîrki pir zêde dibe. Ha, ez tiştekî din ji vê gotara vî zir-rewşenbîrî fêr bûm ku hejmara me kurdan zêdetir e. Hey mala derewîna bişewîte. Mal keto û şewtiyo, ma li seranerê hemû Kurdistanâ dibin dagîriya we de ya ku tu wê li gora hêlîn Antolî -manatolî bi nav dîkî, hejmara we tîrkan çîqas e? Yabo em bêjin tevî polîs, leşker, karmend û malbatêne wan bila li derdora mîlyonekî tîr hebin. Û heta dibe ku hejmara we ji vê jî pir kîmtir be. Ger em bajarênu ku tîr lê dijîn bihejmîrin dê tenê cendik bin.

Lê ma tu dê çî jê re bibêji? Ne Çiller bûya ku digot sé mîlyon Tîr li başûrê Kurdistanâ hene. Em li vir serê tîrkan û mala Barzaniyan di zikê hev de bihêlin û li meseleyê vegeerin.

Du aliyê vê meseleyê hene; yek jê ev e ku zêdebûna ne li gorî qewata mirovan pirşîrêkân ji wan re çêdike. Barê malbatê pir giran dike. Zarok baş bixwedî nabin û nayêne mezinkirin. Dîsa naxwînîn û nabin xwedîkar. Jîxwe ger li welêt bêkarî u xizantî hebe û dewlet jî alikariya civakî bi malbatan neke ev bar hîn girantir dibe. Malbat di bin vî bařî de pir dibetilin. Dî rewşike wiha de metoda herfî mirovî û humanîstî ew e ku mirov zanebûna malbatan a li ser zêdebûnê hîn ilmîtir bike. Bihêle ku ew bi her aliyê meseleyê zanibin û li gorî vê zanebûnê, plansaziya malbat xwe bi xwe bikin. Yanî dawîya dawî divê saziyên ku bi vî karî dadîkevin biryare ji malbatan re bihêlin. Lî gelo dewlet vê yekê difikire? Armanca dewletê sivikirina barê malbatan wan e? Bi raya min a ku dewleta tîr difikire û armanc dike ne ev e. Mirov dema gotara Ertugrul Özkök bixwîne mirov dê niyeta wan baş fêm bike. Ew dibêje ku serok di salên 1980'yî de du ferman dane, yek jê hilgirtina çek û ya din jî zêdekerina hejmara kurdan e. Berdewam dibêje ku kurd di mijara zêdebûnê de bi ser ketine. Ev her du fermanen ku xwedîgiravî serok dane, bi tîpê qalind û xetêne beloq nîvîsandibû ku bala xwendevanan bikişîne.

Awayê balkîsandina Ertugrul bi wê heyecana Hitler re pir li hev dike û bi hev re baş digunce. Ev daxwaz daxwazeke faşîst e. Heta tê gotin ku pişti van balkîsandina hînek bijîşkîn faşîst vêga li sonda xwe ya ku ji hîpokrat re dane qulipîne.

Belê dijmin bi hemû rê û metodêne kirê û riswa tê ser me. Dixwaze bi hemû awayî doza me ji holê rake. Helblet zêdebûneke asîmîlekirî ne ew zêdebûna ku çavê rayedarên tîrkan ditîrsîne. Berevajiya wê zêdenebûnek kurdîxâvî û welatparêz malxerakirina dewletê ye.

Ez Keremê Seyad, Vira Radyoya Erîwanê

Pêşin hûn dikarin li ser jiyanan xwe me agahdar bikin?

■ Ez Keremê Seyad, di sala 1938'an de li gundê Heko Talinê, li Ermenîstanê ji dayik bûme. Bav û kalê min ji Qersê di sala 1918'an de hatine wî gundi. Em du bira û sê xwişk in.

Min di zarokatiya xwe de ji karê rojnamevaniye hez kir û bi ser wê de jî ji xebata radyoyê. Dema zarok bûm, min ji radyoya ermenî hez kir. Paşê min di rojnameya Diroşosp (Ala Komûnizmê) de dest bi kar kir. Rojnamevanê wê rojnamevaniye jî gelekî bi qedrê min zanibûn. Pêşnîvîsara rojnameyê yanî rûyekî rojnameyê pêşkêşî min kiribûn. Pişti ku posta rojnameyê ya rojane hat, êdî xwendiyê nameya pêşî Keremê Seyad bû. Paşê ku rojnameya "Riya Teze" derket, min qeweta xwe li ser nivîsara kurdî xerc kir. Hetanî sala 1960'î min ji bo radyoyê nivîsand. Hetanî wê salê infomasyonê min hatine dayinê. Di sala 1960'î de ji bo ku ez di Radyoya Erîwanê de kar bikim, gazî min kirin. Wê çaxê redaktorê para kurdî (serwîsa kurdî) Xelîl Mûradof bû. Wî, ez teklîf kirim. Wê çaxê bavê min gelekî li ber min ket. Gotê min: "Tu yê tenê herî Yerîwanê bê yêr bê mal, tê çawa herî û werî." Lî min lê da ez çüm. Wê çaxê radyoyê got, wekî rojnamevan bixebe. Lî wê demê bona radyoyê spîkerek lazim bû. Ji ber vê yekê elemetek dan. Hingî 26 mirov hatin. Wê çaxê ji 26 mirovan dengê min begen kirin (ecbandin). Di sala 1960'î de min dest bi kar kir.

Beriya salên 1960'î radyoya Erîwanê çend deqîqeyan weşana xwe dikir?

■ Di salên 1955'an de xeberdanê me di hefteyê de sê cara dihate dayinê. Ew jî 15 deqîqe bû. Ew jî tenê bona binêriya Respopliga(komar) Ermenîstanê bû.

Baş e, pişti salên 60'î jî radyo bi tenê ji bo Respopliga Ermenîstanê bû anna? Digel wê saeta weşana radyoyê zede bû?

■ Na, êdî gelek kurdan li radyoyê guhdarî dikir. Di sala 1961'î de her roj xeberdanê me rojê saet û nîvekê hatine dayin. Bona saetek û nîvekê hingî 12 xebatkarê me hebûn. Xeberdana me pişti ku li çar parçeyê Kurdistanê baş hate bihîstîn, êdî radyoguhdaran ji me hêvî dikir ku, em li ser navê wan kilama bidin. Bona me name dişandin.

Wê demê bêhtir ji kîjan heremê name diketin destê we?

■ Wê demê ji Kurdistanâ Başûr da-

ha gelek name diketin destê me. Lî li Kurdistanâ Bakur jî me daha paşê bihîst ku li xeberdanê me guhdarî dikin. Lî tirs xof li ser wan hebû. Wekî carna ji Kurdistanâ Bakur li Ermenîstanê biqesidiyana yanî li bajarê Sovyetê biqesidiyana rastî me dihatin me ji wan dibihîst. Radyo guhdarêne me yên li Kurdistanâ Bakur nikaribûn azad li xeberen me guhdarî bikin.

Hingî bêhtir di radyoyê de xeberdan hebû yan muzîk?

■ Wê demê daha zêde me li muzîka dida. Xeberdanê me jî hebûn. Lî wextê ku Sovyet, ev itîfaqa şewrê belav bû, ji hev berda çetinahiyên mezîn bona Ermenîstanê pêsta dihatin. Ermenîstan di rûyê dewleta cînar Azerbeyacanê de kefte nava hesarê. Ekonomika wê êdî ji hev berda. Ji ber vê yekê xeberdanâne me û yên welatên din jî hatine kurt kiriñê. Bû 45 deqîqe. Ew çar salê çetin ketin nav serpêhatiyê min.

Hûn dikarin serpêhatiyeke xwe ji wan rojê çetin vebêjin?

■ Dikarim bibêjim. Ewil ronkayî tunebû. Rojê saetekê, rojin hebûn qet ronahî tunebû. Xebat, febrîke, zebit êdî sekinîn. Measa cimatê ya xebatçiya kêm bû. Belavkirina xeberdanan zêde bû lê wexta qewata Ermenîstanê negihîştiyê kêm bû. Transporta (erebe) respoplîgâyê nedixebîtin. Beriya zivistanê riya yekling ê şerqa berfî me diqelaşt. Di tarîstanê de tam 5 kilometre peya diçûme malê û pênc kilometre dihatim. Nava pêçiyê ling ê min, di wê çaxê de sirê birîne. Carina wisa diqewimî cihê

hinijîme. Paşê mesela 15 deqîqeyan xeberdanê radyoyê dihatin birînê. Îşıq diçû û dihat.

Kî û kî ji radyoyê vejetiyane? Hûn dikarin çend navan bibêjin?

■ Wezîrê Eşo çû Belgîyayê (Belçika), Ahmedê Gogê van salêna dawîn çû hêşabe. Ji ber nexweşîna xwe dev ji her tişti berda, êdî naxebe. Cemalê Usif çû Rûsyayê, Tosinê Reşîd mesela hat 2-3 salan xebitî piştre çû Avustraliyayê. Gulizerâ Asim çû Afriyayê. Pey Xelîl Mûradof Ahmedê Gogê bû berpirsiyar. Ahmedê Gogê hingî got bila lawê te Tîtal bê. Wê çaxê lawê min Tîtal Institut dixwend. Wî dihat carina spîkerî dikir. Piştre di radyoyê de Tîtal bû berpirsiyar. Ez dixwazin tiştekî bi ken bibêjim. Tîtal xebatçiyê salê bû, nû dest bi kar kiribû, ez jî xebatçiyê 30-40 salî bûm. Dihat ji min dawe dikir: "Kâ te iro çi kiriye, tu çira naçî wê derê!" Kuro lawo ez jî dibêjim, here ji yên ku kêm xebatê dikin re bibêje. Serokê Ermeniya ji me re digotin, aha dîsa bav û kur bi hev ketin. Paşê Tîtal çû, êdî ez bûme berpirsiyar, îcar ez li ser xeber didim. Me kîmasiyê hev ji hev re digotin. Dema em li ser kar bûn, ez, Leyla û Tîtal em wekî heval xebatkar bûn. Lî li malê dîsa ez bav, ew zarokên min bûn.

Radyoya Erîwanê ji aliyê muîkê ve bi kî dest pêkir û niha jî vê kevneşopiyê bi kî an jî bi ci awayî dişopîne?

Wekî mînak berî vêga we qala Şamilê Beko kir...

■ Şamilê Beko, aşî-kekî bi nav û deng û

Pişti hilweşîna Sowyetê erebeyen nedixebîfîn. Di tarîstanê de tam 5 kilometre peya diçûme malê. Nava pêçiyê nigê min, wî çaxî de sirê birîne. Carina min dinêrt di tarîstanê de nikarim biçim malê, ez li cihê xebatê radizam.

xebatê sar sip sar, min destê xwe wiha dida ber cînîka xwe. Bi şev saet di 2'yan de min dinêrt di tarîstanê de nikarim biçim mal li cihê xebatê radizam. Ez gelek caran li cihê xebatê mame. Bi nîgê sil min destê xwe daye ber cînîka xwe û rûnişti hinijîme, şeveqê jî çûme malê. Rojekê kufleta min zarokên min jî pê hisiyane ku ez nehatime malê ji ber ku telefon xera bûbûn, haya me ji hev nîn bû. Şeveqê hatine radyoyê ka elo çi bûye, piştre hatin dîşin ku ez li radyoyê

hosteyê sazbendiyê ye. Ew stranan nabêje, li mey, zirne û fiqê dixe û xebata teşkîldariyê ya koma wî heye. Ew di salên 1930'î de li temamê Sowyetê geriya, niha jî gelek kilam û muzîkên wî wekî şîr têr guhdarîkirin. Wî li Moskova yê gelek konser ji dane.

Pişti Şamilê Beko kî hat?

■ Egîdê Cimo hat. Ew paşî bû xebatkarê me. Mûzîka Egîdê Cimo gelekî nazik e. Ew di zanîngehê de di beşa mûzî-

kê de bû. Egîdê Cimo hetanî dawiya salen 1980'yî xebiti. Emegê wî di nav arşîva me ya sazbendiyê de gelek gelek heye.

Me Kawîs Axa û gelekên din bi saya radyoya Erîwanê nas kirin. Ji bili van ci denbêjêne kurd yên navdar he-ne?

■ Di wan salêna ku Xelîl Mûradof berpirsiyar bû, bi qeweta wî gelek tiş hatin nivîsandin. Dengbêjêne ku di pêş de dihatin yên wekî Şeroyê Biro, Efoyê Esed, Mahmûdê Mûsa, Mecîdê Silêman, Zadîna Şekir, Memoyê Silo

We ew jî bi riya nameyan dianîn?

■ Na, me yek bi yek ji malen wan bang li wan kiriye. Bi mesrefa radyoyê em çûne ba wan û me ew anîne. Ew iro bûne hebûna dewleta Ermenîstanê.

Xebata we ya di rojnameya Riya Teze bi ci awayî bû?

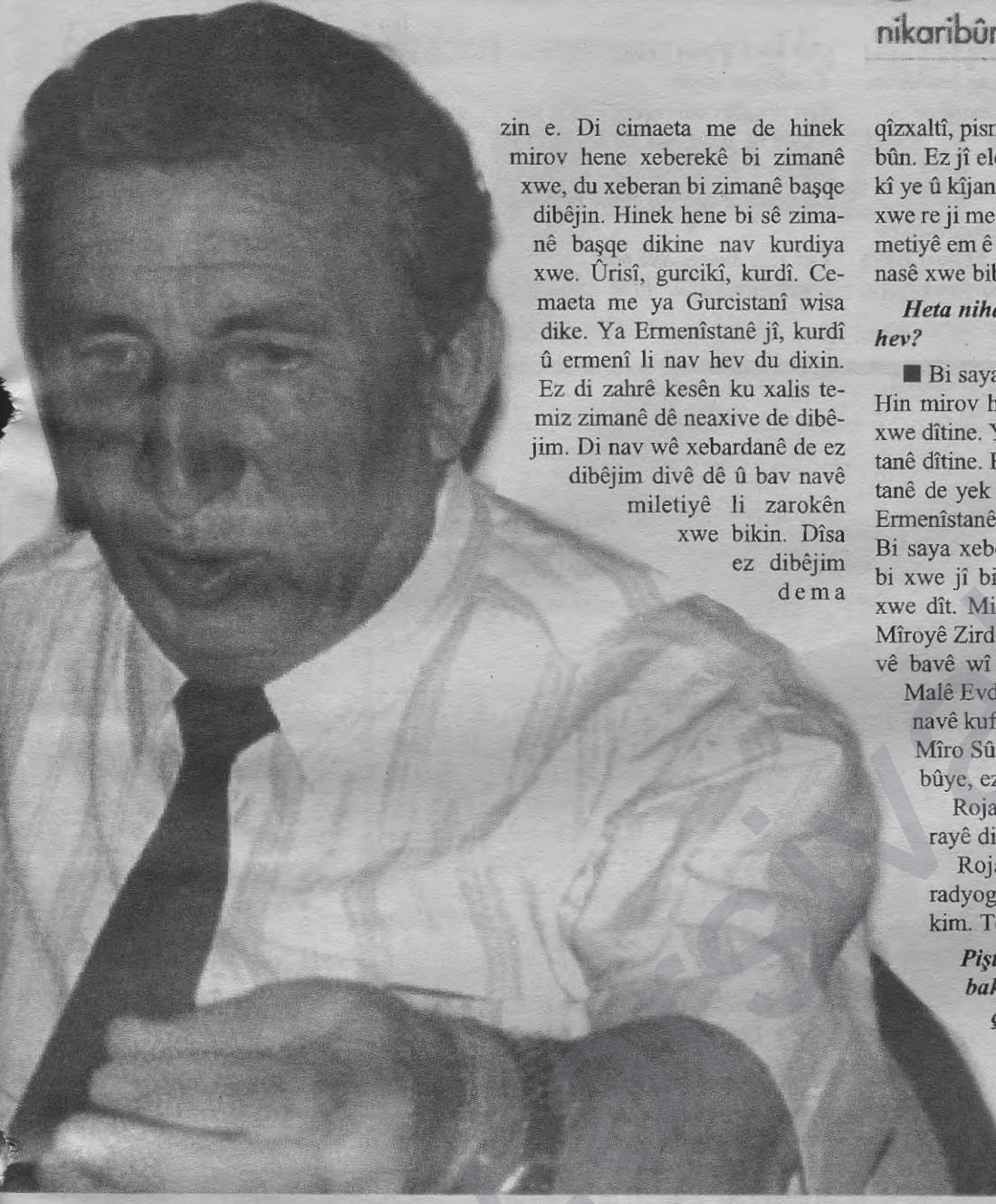
■ Redaktorê rojnameya Riya Teze Mîroyê Yesed gazî min kir. Got, "Divê tu ji bili xebata radyoyê, ji bona rojnameyê bixebeitî." Ez du sal û nîvan di rojnameyê de xebitîni. Şeveqê diçûm rojnameyê, êvarî jî li radyo-

yê dixebeitûm. Min navberî nedaye xebata radyoyê. Pişti sê salan dîsa gazî nin kir, hingî jî berpirsiyar Tîtalê Efo bû.

Radyoya Erîwan bo Kurdistanê radyoyeke dîrokî ye. Me bi saya Radyoyê gelek hunermend nas kirin. Ev 44 sal in ku radyo li ser kar e. Ji hingî û heta niha jî radyoya Erîwanê ci hate xwestin?

■ Min pêş de piçek got, mesela cîmetâtê hindik be rîndik be, 45 deqîqeyan xeberdanêne xweş bênhîstînê. Xeberdanê xweş ne tenê bi gotin an jî bi kiriña me, bi xwestina guhdaran. Xwestina guhdaran ew e iro, erf û adetên mîlet bê xweyî derneyê, sazbendiya mîletiye bêxweyî derneyê, mûzîka mîletiye bêxweyî derneyê, mîlet nîhele, mîlet winda nebe û ci qewmadînê dîroke kurdan de hebin li her çar parçeyan wekî em borçdar bin, malûmetiya solixdar

vanê...

zin e. Di cimaeta me de hinek mirov hene xeberekê bi zimanê xwe, du xeberan bi zimanê başqe dibêjin. Hinek hene bi sê zimanê başqe dikine nav kurdîya xwe. Ûrisî, gurcikî, kurdî. Cemaeta me ya Gurcistanî wisa dike. Ya Ermenîstanê jî, kurdî û ermenî li nav hev du dixin. Ez di zahrê kesen ku xalis temiz zimanê dê neaxive de dibêjim. Di nav wê xebardanê de ez dibêjim divê dê û bav navê miletiyê li zarokên xwe bikin. Dîsa ez dibêjim dema

J i Kurdistana Başûr gelek name diketin destê me. Lê li Kurdistana Bakur jî me paşê bihîst ku li xeberdanen me guhdarî dîkin. Lê tîrs xof li ser wan hebû. Guhdarêne me yêne li Kurdistana Bakur nikaribûn azad li xeberen me guhdarî bikin.

qîzzaltî, pismam, li welatên xerîb bi cih bûn. Ez jî elemetiye didim: "mirovê we kî ye û kîjan salê winda bûye, ji kerema xwe re ji me re binivîsin, bi serê wê elemetiye em ê teşkîl bikin, ji bo ku hûn wî nasê xwe bibîmin."

Heta niha tu kes bi saya we gîhîstîn hev?

■ Bi saya me gelek kes gîhîstîn hev. Hin mirov hebûn li Tirkiyeyê mirovên xwe dîtine. Yêne Tirkiyeyê jî li Ermenîstanê dîtine. Hin mirov hene di Ermenîstanê de yek li Erîwanê yek jî li nahiya Ermenîstanê lê 40-50 salî hev nedîtine. Bi saya xeberdana me hev dîtine. Min bi xwe jî bi saya xeberdana xwe xalê xwe dît. Min wisa element da: "Wekî Mîroyê Zirde behsa bavê xwe dike. Navê bavê wî Zirbe, Zirbeyê Bêmal, bê Malê Evdî, navê bireyê Zirbe Hemo, navê kufleta wî Meyo, navê kurê wî Mîro Südîk di sala 1930'î de winda bûye, ez bahsa wî dikim."

Roja şemiyê: Xeberdanen Teatrâyê didim.

Roja yeksemî: Kilamên ku radyoguhdar dixwazim râber dikim. Telefon dîkin.

Piştî ku serê tevgera azadiyê li bakurê Kurdistanê dest pê kir çi tesîr li Radyoya Erîwanê kir?

■ Radyoya Erîwanê radyoya gelê kurd e. Gelê kurd iro di axiriya dewleta serbest de ye. Di temamiya Kurdistanê gelê kurd, li

ku derê be li Suriyeyê be, li İranê be, li başûr û bakurê Kurdistanê be heweskar e. Ez dixwazim bi tenê vê bêjim, ez ji temamiya gelê kurd re, temamiya serokan re, partiyê kurda re temamê cimeta kurd re tenê xîretê serkeftinê yekîti û iftafaqê dixwazim.

Heta niha çend kasetên hunermen-dên kurd di arşîva Radyoya Erîwanî de hatine civandin?

■ Kasetê dengbêjan gelek in. Reqema wan nikarin bibêjim, zaf in. Kaset jî ji 2500'î zêdetir in. Di nava wan de yêne salên 50'î û heta niha başqe başqe ne. Ji ber halê aborî di wan salan de me ci nivîsan dîbin ew in.

Guhdarêne Radyoya Erîwanê stranen nûjen dixwazin?

■ Zêde na. Mihemed Arifê Cizrawî dixwazin. Ji hemû parçeyên Kurdistanê stranen kevin yanî yêne mîraniyê, mîr-

xasiyê dixwazin.

Pir kesan li ser radyoyê tiştén xwes gotine. Gelo kesî piştgiriya we kiriye?

■ Wekî ewil bêjim, gişka pesnê me daye. Li kîjanî rast hatim gotiye eva xwes e lê di warê alîkariyê de tiştek negîhiştiye me. Gotin heq e, mirovin hene bi zimanê xwe welatparêz in dibêjin, lê ji kirina xwe ve nîşan nadîn. mirovin hene li serê disekekinin dibêjin divê em wiha bikin lê ew tenê dixwazin. Ev pêçiya min rojê 30-40 perî destnivîsa dînivîse. Şerm e dibêjim lê ez ji were sond dixwim, qewimiye min 8 meha maeşê xwe nîvîsandiye daye xebatçiya ji bo werin bixebeitin. Rast e perê riya wê tune ne. Temamê radyoyê di vî halî de ne. Ne em tenê. Lê dengê guhdarêne me germ tê. Ez wisa dixwazim, ezê wiha bikim. Lê me tiştek alîkari malîkari nedîtiye. Iro li cihê xebata min televîzyona min tune be, antêneke min ya MED-TV'ye tune be û hema ez wisa rûnem wexta xwe wilô vala derbas bikim, tu qîmetê wê tune ye. Wexta ez nîzanibim di Kurdistanê de ci qewimiye. Çira ye?!

Dema alîkari bê kirin wê di radyoyê de ci guherîn pêk bê?

■ Xeberdana me wê dâha bê xweşki-rin. Xebera ku ezê di deh rojan de bibi-hêm, ji dêvla ku di destê mirovê başqe başqe de bigirim, ezê di rojê de bêjim, iro wekî wê rahmetiya Sema Yüce şehîd bû, bêjim û xeberdanekî şînê û mîr-xasîyê çêkim, hildim bidim. Ne ku ezê vê xeberê piştî deh rojan ji bo guhdaran bêjim. Mesela gelek guhdar hene MED-TV'ya wan nîn e. Li Tirkiyeyê jî belkî ya hemûcikan nîn be.

Problemên me zaf in. Çawa ez roja iro zaroyê xwe xweyî bikim heta 38 salî paşê bêjmê tu here ne zaroya min i, ne kurê min i, here ji min dûrbikeve. Iro dilê min li ser radyoyê bi vî cureyî ye. Ez anika hatim vira hê jî sewdaya-min li Erîwanê ye. Evarî ez ê telefon bikim, ezê bêjim ka çawa ye, ci dibe, ci nabe. Mesela min telefon kir, got li ser vê keçikê xeberdanekî şînî hazır bike û bide, dema ez hatim ez ê xeberdanekî xwes û şînî hazır bikim.

Helbestê li ser gerdena Welêt

Çiroka ku te nivîsand

Şev e
Te agir dadaye
Agir ku çend hezar mal şewitandin
Agir ku di hembêz te de
bûye roj
Peyvîn te ref bi ref
Newrozî Newrozî ne...

Dilê te, evîna te
Berhemêni te dastan dastan
Li ser gerdena Welêt
tête rîzkirin

Çiroka ku te nivîsand
Oratoryo oratoryo oratoryo ye

Agir li pişta te
Tu li pişta Agirî
Bextê Agirî xêz bi xêz
Oratoryo oratoryo oratoryo ye

Min xwest ev helbest
tîpek di peyvîn te de be
û helbesteke bêdawî be
Peyvîn te ku ref bi ref
Newrozî Newrozî Newrozî ne...
Cîhan Roj

Kam eşkeno hêvî hefs kero

Ez zana
Keweyî çimanê to de biya vila
Ez zana ha..
Pey caxanê asînan ê zengarinan
de

Yew hêvî netelnayiya
Yew xeyal....!
Û yew qirîna bi jiyan wa bestî

Vanê qey; Merdiya gama tarî nişeno ro
Bi bêvengiyê ka gewre xapêyenê misêwa
Û Homayanê xo ra musayê zîlîm bikerê
Caw ko ti tedewa

Miyanê çar dêsanê ku tera boyâ hî yena
Wa çirey nîtewêyo mertalê xoverdayînî
Ku li awirinê to Barkerdewo
Ku awirê to zî nika hay madir

Û ma di pêro xeyalanê to de estê!...
Ma yew bi yew zêdiyenê
Ma benê kila adirî
Di bedenanê tavistan de

Wa nîvâcê qey;
Her çî peynî beranê serdinan de hefs beno
Wa nîvâcê qey;
Herûndê rîçanê elektrodî vinî beno

Di bendenanê ma de îskencan ra pey
Hadê, awirêka nerm biperne çimanê xo ra
Wesar te de bieşrawe koyan rê
Wa vilêka narîne abo

Wa qe, boyâ guna germinê te ra biyo
Hadê, vengêko nerm biresne ma
Peynî dêsanê serdinan ra
Wa biyê pêser pêro hawarî

Û yew bi yew li hewa bar bibê
Wa bi şermayê ê ku bi zilmê xo benê Homa
Hadê meheredne kewetiya çimanê xo
Banêre, her çî çiqas nezdî yo

Hadê destê xo pawane
Peynî asinanê çeprestan û zengarinan ra
Fehim Kaya
Ji tirkî werger: Roşan Lezgîn

Dayika min Kurdistan
Mixabin her dan
Li hember qulbeyê xwe, wa diana dixwîne

Çar kirâs li min kirine
Ê yekemîn tariyê
Yên din jî bi dorvegerî
Sixurî ye, paşverûti ye, hevkari ye
Mebesta me şewitandina wê giraniyê ye
Lê mixabin agir hîn jî me re démarî ye

Çar sing kutane dilê min
Ê yekemîn li xofa safê

Mixabin zêr e, zîv e, dirav e

Çar dojeh ji min re ava kirine
A yekemîn Rojhilat e
Yên din jî bi dorvegerî
Bakur e, Başûr e, Rojava ye
Şewata van cil qat e
Bi eslê xwe jî ci mixabin warê Kawa ye

Çar gor ji min re veşartine
A yekemîn nezantî ye
Yên din jî bi dorvegerî
Birçitî ye, tîfî ye, xizantî ye
An pirzantî ye an erzantî ye

Çar nav li min kirine
Ê yekemîn qewmê Nemrûd e
Yên din jî bi dorvegerî
Tirkê Çiyayî ye, gelê hovî ye,
neteweya şerûd e
Navbereke serbixwe tune mixabin
Heke heye, bila derkeve holê
bersiva van naweyan bide

Çar ekl dotinê devê min
A yekemîn tûjîtî ye
Yên din jî bi dorvegerî
Tisitî ye, iştîtî ye, rijitî ye
Mixabin kes nikare bîne zîmîn û
bibêje:
Hezar sal e ev ci qebqeb û qîjî
jîtî ye

Çar rê danîn ber min
A yekemîn mirin e
Yên din jî bi dorvegerî
Koçberî ye, penaberî ye, qirkirin
e
Ez bîzanibim gavavêtin aşîtî ye
Ez bi körîf bimeşim, bimirim!

Lê mixabin mebesta van a fermî, derkiri
ne

Çar derman ji min re hiştine
Ê yekemîn "xwîn bi xwînê" şûştine
Yên din jî bi dorvegerî
Hêrandine, bişâftine, guvaştine
Em çiqas biratiyê pêşkeş bikin têr nabin
Têrtiya van mixabin, bi hêvûtî kuştine

Çar êş şidandine di dilê min de
A yekemîn evîna birîndar e
Yên din jî bi dorvegerî

Evîna rûrêş e, xeyala cankêş e
Benê bi kîn e
A yekem, mîna havîna sar e
Yê din jî her yek

Mixabin dansaleke arê har e

Çar sond xwarine ji bo min
A yekemîn xwîndotîne
Yên din jî bi dorvegerî
Xwînmijîn e, xwînrijîn e, xwînfirotîn e
Tola van ya dawîn jî mixabin hestîkotîn e

İlhamî Özer

Hêviya Barana Havînê

Xemgîniya dilê we
kengî difûre?
Bi barana havînê re
Mîna şîrê di sîtilê de

Hûn kengî hêvidar dîbin
Ji xeynî şînkahî û biharan?

Ez bi barana havînê hêvidar im
Her dilopek
Şînkahîya biharê
Zarokek sikaka-bêtûrik
Gundekî şewitî
û
Egîdekî şîlf û tazî
ji mezel derxistî
ji min re tîne

Sêxmûs Sefer

Yên din jî bi dorvegerî
Ji hesin e, ji pola ye, ji agirê dev bi kef e
Kurtiya wê tajana şermî
Mixabin bi sarî û germî
Ji dîlana me ya dîrokî re zirne û def e

Çar tavan ji min re pîvane
A yekemîn ji êş û jana min re, şivan e
Yên din jî bi dorvegerî
Bêdengî ye, nerastî ye, bindestî ye
Mixabin ev jî hezar sal e li welatê me mîvan e

Çar didan ji min re hiştine
Ê yekemîn lingkolane
Yên din jî bi dorvegerî
Ezperestî ye, kevneperestî ye û panê kal û
kalan e
Heke em binê van didan bikolin
Mixabin em ê binêrin ku her yek bihuştek
talân e

Çar çira li mêjiyê min vêxistine
A yekemîn derew e
Yên din jî bi dorvegerî
Durûti ye, xayintî ye, rev e

Mixabin

Çar kanî ji min diherikin
A yekemîn axîn e
Yên din jî bi dorvegerî
Gazinc e, hêstir e, xwîn e

Li Navenda Çanda Mezopotamya ya Stenbolê

● 11 tîrmeħ 1998 şem̄: Konsera Koma Çiya, saet: 15:00

● 12 tîrmeħ 1998 yekşem:

NÇM destana berxwedanêñ girtigehan radigihîne.

Amedekar: Teatra Jiyana Nû, saet: 14:30

Konsera Koma Gulen Xerzan, saet: 18:00

● 17 tîrmeħ 1998 ìn

Film: "Endişe"

Derhêner: Şerif Gören, saet: 18:00

ÇALAKIYÊN HEFTEYÎ

Li NÇM'ya İzmîrê

● 11 tîrmeħ 1998 şem̄: Kermes: "Piştgiriya Yekîtiya Malbatê NÇM'ê", saet: 15:00

● 12 tîrmeħ 1998 yekşem: Şano "Ada" (Girav)

Amedekar: "Karaman Şehir Tiyatrosu"

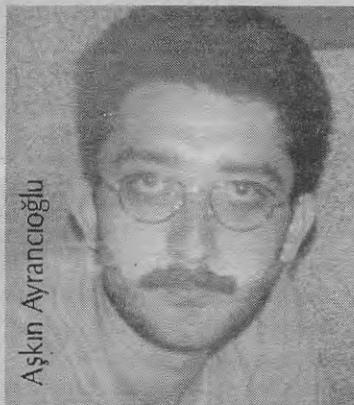
Athol Fugat, saet: 17:00

● 14 tîrmeħ 1998 Şem̄: Encama Pêşbaziya helbestan a TAYD-DER' ê, saet: 18:00

● 17 tîrmeħ 1998 ìn: Konsera Koma Gulen Xerzan, saet: 18:00

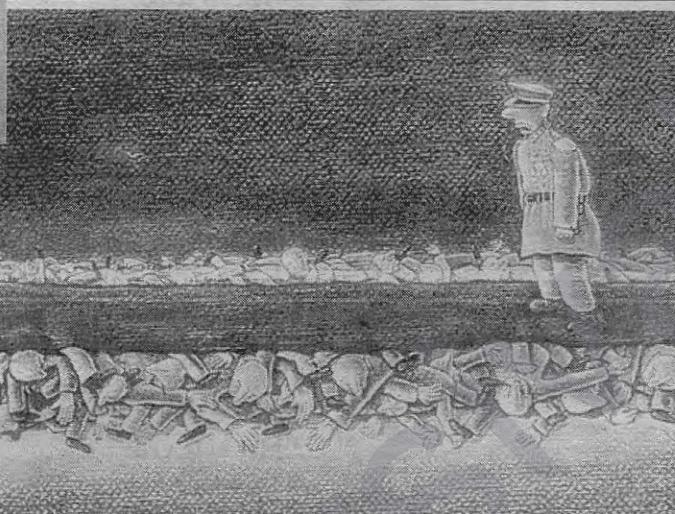
Pêşangeha Aşkin Ayrancioğlu vebû

Karîkatûrên li dijî kapîtalîzmê

Aşkin Ayrancioğlu

Ayrancioğlu ji sala 1991'ê heta iro pêşengiya organîzasyona pêşangehê karîkatûran a bi navê "Ondörtlü" (Çardexwur) dike. Ev organîzasyon ji aliyê wî ve wekî "Organîzasyona li dijî kapîtalîzmê û bazara mîzaha wê ya ku ji nû ve diafirîne" tê binavkirin.

Wînesaz û karîkatûrist Aşkin Ayrancioğlu pêşengeha xwe ya dawîn li Navenda Çanda Mezopotamya Stenbolê roja 2'ê tîrmeħ vekir. Karîkatûrist Ayrancioğlu bi eslî xwe ji Boyabat'a Sinop'e ye. Di sala 1991'ê de "Beşa Wêneyan a Zanîngeha 19 Mayıs Samsûne" kuta kiriye. Aşkin Ayrancioğlu ji bilî karê wînesazî û karîkatûrê; bi wînekêşiyê re jî mijûl dib. Yekem car, di sala 1987'an de bi "Pêşbaziya Karîkatûran a Abdi İpekçi" dest bi hunera karîkatûrê kir. Ew heta niha besdarî gelek pêşbâzî û çalakiyên karîkatûran bûye û gelek xelat wergirtine. Herwiha di sala 1995'an de, di xelatdayîna pêşbaziya "Apê Musa û Şehîdên Çapemeniyê" ku ji aliyê Rojnameya Yeni Politikayê ve hatibû organîzokin de, di besa karîkatûran de xelata yekemîn digire. Ew ji bo pirsa me ya bi rengê "Feyza xêz û xetîn we ci diyar dike" de dibêje ku bingeha tevahiya berhemîn sosyalist ji rewşa gelên bindest xwe dide der. Di karîkatûrê Ayrancioğlu de bi piranî îhlalîn mafân mirovan, mejiyê (zihniyet) leşkerî û hwd. balê dikişmin ser xwe. Ew sedema ve yekê wiha tîne zimîn: "Ev giş rastî ne. Heger ev yek tûnebûna me jî ew xêz nedikir. İro gelên me ketine bin êşen gelek giran. Li welatekî ku xwîn ji avê erzantîr be û her roj lêdan û işkence bê ditin, gelo tu bî tê ci xêz bikî?"

Li gorî dîtina karîkatûrist hûner, amûreke têkoşînê ye û pêwîst e ku huner di nav civakîn bindest de çeveke karîger be li dijî bûrjûwazîyê. Her wiha li gorî baweriya wî mîzah li Tirkîeyê di rew-

şeke karesatî de ye û tevahiya kovarêñ mîzahî her çiqas qala gel, demokrasî û azadiyê dikin jî, di nav xwe de sêwazeke kedxwarî bi kar tînîn û heman kovar bi riya pornografiyê xwê didin firotan.

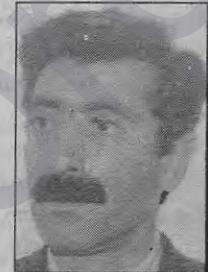
Aşkin Ayrancioğlu heta niha di besa wêneyan de şes, di besa karîkatûrê de sê û di besa fotografan de jî du pêşangehê şexsî li dar xistiye. Wênesaz, yekemîn pêşengeha xwe ya şexsî, di sala 1990'î de bi armansa protestokirina hunermendêñ ku ji bajar û metropolîn mezîn dernakevin û naçin nav gel û xwe ji wan dûr dixin, li gundê xwe Bağlıcayı vekir. Pêşengeha wî ya yekem bi destê zarokeke gundi hate vekirin.

Aşkin Ayrancioğlu hê jî kar û barêñ xwe di "Mum Kültür Sanat Dergisi" (Kovara Çand û Hunerê Mum) yê bi navê "Çizgisel" û di Kovara "Uzun Yürüyüşe" de jî bi navê "Çizdüşüm" wekî karîkatûrist didomîne. Ayrancioğlu di warê teknîkî de xebatêñ xwe zêdetir wekî wêneyî bi nav dike. Karîkatûra wî ya yekem di sala 1989'an de di Rojnameya Petrol-İş'ê de hate weşandin. Ayrancioğlu heta niha li gelek welatêñ cur be cur besdarî pêşangehan bûye. Ew ji sala 1991'ê heta iro pêşengiya organîzasyona pêşangehê karîkatûran a bi navê "Ondörtlü" (Çardexwur) dike. Ev organîzasyon ji aliyê wî ve wekî "Organîzasyona li dijî kapîtalîzmê û bazara mîzaha wê ya ku ji nû ve diafirîne" tê binavkirin. Pêşengeha Aşkin Ayrancioğlu, wê heyâ 22'ye tîrmeħê li salona NÇM'ê vekirî be.

SALIHÊ KEVIRBİRÎ

TİŞK

Famkerdena dîroke
de rolê nivisnayena
edebiye

LERZAN JANDÎL

Bîguman ciyêke dîroke de biyê yan jî benê, zaf kesî zanê. Eke nê biyenê, biyene ke sarê mordeman ra, şaran ra derbaz biyê teyna zanayene nêvecena. Ganî mordem nê biyenan ebi hîs, ebi zerê, ebi mezg zerê xo de bîhelêno. Merdem şîrigê nê biyenan nêbî, şîrigê derd û kulanê nê kesan, şaran nêbî, na zanayenen zaf zuya manena.

Zanayena niya zuyaye jî ebi qeder a. Sebeta ke mordem bê zanayene nêşikîno dîroke fam bikero, cira dersan veco, ganî mordem zuyabo jî bizano.

La belê zanayena tewr rinde, zanayena ke mordem ebi heş, ebi hîs, ebi mezg, ebi zere zano, ya. Na her çîra ver seba sarewedardayena şaran, kîştena şenikîyan, lecanê demdaran zaf muhîm a.

Dîroka şarî ma de zaf rayan sarewedardayenî, kîştenî, vêşnayenî, rijnayenî, koçberkerdenî, qehremânî biyê û estê.

Eke ma tenê pêyser şîme, ma vînenîme ke şarî ma derheqê nê biyenan de fîr û hîs xo ardo re zon. La belê na ere zon ardene objektîf niya, zaf rayan subjektîf a.

Ma vacîma derheqê yew lecî de, derheqê yew sarewedardayene de, derheqê yew kîştenî de yew kilam ama vatene (ke no metod, xo ere zon ardene şarî ma ya klasik a). La belê na lawike de ciyî, biyenê ne ebi raştiye, ebi realîte, ebi hîs û waştenanê dengbêjî ame re zon. Zaf rayan heto yew zaf qehremân, heto bîn jî zaf xayîn o. Zaf rayan dişmen rind niyano şinasnayene. Dişmenî ra merhamet amo waştene, ere dişmenî bawar biyo, dişmen zê yew pêrotiye niyamo diyene, dişmen zê kesanê xirabina, kesanê bêbexta amo şinaskerdene.

Metodo bîn jî vatenê fekî yê. Nê jî zê kilaman ê. Bê guman mordem nêşikîno nînan peyser red bikero, la belê nê teyna xo ser jî kêmî yê, şas ê.

Ganî dîrokê hêñî bêro nivisnayene ke, mordemo ke waneno, hêñî binê tesîrê daye de bimano û nayê xo vîra mekero. E janî, e dejî, e zulm û a zordariye tonê astanê xo de hîs bikero. Hîs bikero, ke xo vîra mekero, cira derse bigêro, bimusno domananê xo.

Na jî teyna ebi nivisnayenedê, ebi formede edebî de mumkun a. Yanê zê yew romanî, zê şanike, zê şîre. Hêñî bo, ke wendorox wunciya zerê dîroke de, e rojan de bivîno.

Na derheq de di hîrê ciyî amê nivisnayene. Ma vacîma romanê Munzur Çemî "Gülümse Ey Dersim" yan jî pirtûkê Muzaaffer Oruçoglu "Dersim" na derheq de nimûneyê rîndekî yê. Mordem ke nê romanen waneno, ebi raştiye mordem xo zere ê biyenan de vîneno. Qey ti vana, ewro wunciya a roja, e janî, eşî, dejî to jî ancena.

La belê na derheq de kemasiyê ma huna zaf estê. Ebi naye nêwazena, ke kesî gunakar bikerê. Çimkê mordem nêşikîno yew kesî ra yew roman, yew şîre, yew şanike biwazo. Naye re dem lazim o. Ciyo ke ma ganî xo vîra mekerîme, o wo, ke ihtiyaciya şarî ma ebi naye esta.

Şerê Hemê Sewilkê û Mecîdo

Go Mecîdo ba kir:

Go Hemê, Hemê Sewilkê,
Go ez heneka li te dikim,
Ti bi jidil şerê mi diki,
Go ezê kim ku ti,
Sêncâ Haciyê Simayîl,
Bi serê xwe qul bikî
Go ez hew dihêlim,
Ti Rihanka çavşîn,
Ber xwe ve bikî

Go Rihankê ba kiriye:

Go diyarê çepikê wê bi noka,
Go Mecîdo keko bavê Qumrikê nekuje,
Hê biçûk e, hê zarok e
Go wada Xwedê li canê mi ketiye,
Ezê diwazdeh zêrén Memhmûdî,
Ji te re kime quloka

Go ew navbera bi dar û biya,
Go qeletûna Hemê,
Teştek nanê hilatî ye,
Go kevrê wî yê piçûk,
Weke weqîya
Go Rihankê, go wêylê,
Mi b'xulama bejna bi rîşıya
Go hay ji xwe hebe
Tu xwe nekî nav lepê ti Rûmiya

Go Hemê ba kiriye:

Go di dilê min de hayê,
Mecîdo bavê Menîcayê,
Dikê û nakê,
Qerh û tebata wî,
Di kozika şikêra şîn de nayê
Hemê weke Teyrê Birhana,
Xwe darayê;
Go serê vî rebenî,
Kire ci belayê
Go wala Îsikê
Dengê wî şeri,
Bê Bexdayê

Go dilê mi de hîna,
Hemê da kevira,
Xwe gihanda, Şikêra şîna
Hemê go Rihankê,
Sê denga di navê xwe da,
Ji min ra bililîna

Heta pelmêwa navbera a şîn a,
Tirhê wê şîrîn a
Hinavê mina tişîna,
Sed mîrê mala hevikê,
Bi çaplı werê,
Mi mineta şerê wa tînîna

Go li Derî Holê, Derî Holê,
Go va xweşmîra hevdu bi teqla
Qulibandina alê Bere Sorê;
Weke heft dewletê ecnebî,
Bikevine Boxaza Stembolê

Go ew navbera bi sûsa,
Go Hemê go Rihankê,
Sê denga ji min re bililîne,
Go ez im kekê Mûsa,
Hezar mîr ji mala Heikê,
Werê min,
Ezê wan vegeñîm,
Bê namîsa

Go hêva mêva
Hemê û Mecîdo
Bi teqla hevdu,
Qulibandina alê çepikê,
Nav gutla sêva

Go Rihankê ba kiriye,
Go wa Sofî Hacî, wa Sofî Hacî,
Go were li nav rezê me,
Bûye Kurmancî,
Go Sofî Hecî heyrano,
Go tu werê pêva,
Go weleh tu bikêr nayê,
Lê xebereke bi dêva

Go Sofî Hacî go;
Dilê mi da hiya,
Go diska ava min a şîrîn fûriya
Elba mewîja,
Li bajarê werdegolê,
Pênc Mecîdiya;
Go kerê mi,
Kire diya Êzdarya
Mi işe min ji wan ci ye?

Têbinî: Kesê ku ji me re ev stran şandiye
navê xwe nenivîsiye..

Gotinên pêşîyan

- Beq nequre, wê bidire.
- Ber siya rovî de nebe, bila şîr te bixwe.
- Bide netirse, bitirse şerm neke.
- Bila mirov bi xwe xwedî rûmet be, ne di bin siya yê birfumet de be.
- Bizin bizin e, berê ciyê xwe pêkol dike, pey re mexel dibe.
- Çêlikên guran, ji mirov re nabin bira.
- Çiyayê bê gul, mirovê bê dil, her du jî yek in.

NIFIR

Herêm: Botan

- * Xwîna te li eniya min bikeve
- * Belqityo
- * Ava vexwarinê negihêje ser te
- * Tu negihêjî malê
- * Tu bi qurbana serê wî tîfâli buya
- * Agir bi mala te keve
- * Agir bi mitêla keto
- * Ma bayê şîn ketiye destê te
- * Rîşa şîn di destê te de be
- * Alifê bavê de bizê
- * Xwedê yeka te neke dudu
- * Emrê te qut bibe
- * Tu biqurmiçî
- * Miradê te qut bibe
- * Hesretê te bişkê
- * Rêviyê te bi guleyan re here
- * Kurm û kêzik bi can keto
- * Jin bi xelqê ve mawo
- * Tu bi qurbana gedê me emero bî
- * Çavê te birije
- * Bayê sor bi destê te keve
- * Nalet li te bê
- * Çipik di destâ keto
- * Mal mîratê bigere
- * Emrê te emrê şivanokê be
- * Emrê te emrê kelengê be
- * Maşale tu kaf û kum bibe
- * Îşala tu têr nexî
- * Qismetê te li ser pişta xezalê bî
- * Ji te û milkê milkê te re nemîne
- * Guleya Heso li te keto
- * Xwedê te gûrî bike
- * Roj li te nehîre ava
- * Stérke te negihêje ezmanê heftan
- * Mar bi te vede
- * Tu vekevî û ranebî
- * Mala te ne ava be
- * Rîşa ber nuxum li te bê
- * Jan tê ketino tenefir nemano
- * Meytê te li ber tava havînê genî bibe
- * Top lê ketno
- * Stû firyawo
- * Stérka te li ezmana hilato
- * Bêvil li axê keto
- * Bêmirad çûyo
- * Tu negihêjî malê
- * Tu li qapiyan mawo
- * Xwedê ji te re nehîsto
- * A xwuzî tê de mawo
- * Îdî ser te de nehîsto
- * Kezeb di deva re derketo
- * Xwedê nehîsto
- * Xwêde teala ruh ji me stendo
- * Kurm di serî keto
- * Brûska ezmanê heftan lê keto
- * Tu beqa nekî
- * Meytê te bi tehta ve bizeliqe
- * Heymal jê mawo
- * Kevir li wê bibare
- * Deriyê te mor bibe
- * Tu herû û venegerî
- * Ziman golik di dev de hato
- * Tu bimîrî
- * Tu ji erdê ranebî

Du kovarēn Çandı û Lekolînî bakurē Welêt derketin: Jiyana Rewşen û War

Hejmara 21. ya kovara Jiyana Rewşen derket. Di vê hejmarê de dîsa pexseneke Nuray Şen a bi sernavê "Evîn tîr dibe, dibe name" cih digire. Her wiha Şen bi sernavê "Sema" helbestek li ser Sema Yüce nivisiye.

Di vê hejmarê de nivisên der barê Osman Sebrî de jî balê dikşin. Berhîm Paşa di nivisa xwe de çewtiya hin agahîyên li ser jiyana Osman Sebrî diyar dike. Rûxwesê Zîwer jî di nivisa xwe de li ser piralibûna Osman Sebrî rawestiyaye.

Feqî Huseyn Sağrıç jî dîsa jiyana kesayetiye kurd daye ber ronahiyê. Vê carê Sağrıç li ser jiyana Xelîfî Yusiv nivisek daréjiye.

Gabar Çiyan dîsa sebaret bi aşûriyan nivisek amade kiriye. Di vê nivisê de hevpeyvîna digel keşeyê aşûri Gabriel Işık jî cih digire. Di vê hejmarê de beşa duyem a nivisa Cemil Denli ya bi navê "Ji lînûska biçükêd kurdan" jî hatiye weşandin.

Wekî helbestan jî di vê hejmarê de helbesta Kawa Nemir ya bi sernavê "Sel-pakfiroş" balê dikşîne. Nemir helbesta xwe li ser jiyanan zarokên kurd ên ku li navçeya Stenbolê Beyoğluyê sel-pakfiroşiyê dikan, ristiye. Her wiha wergera helbesta Louis Aragon a navdar "Evîna Bextewer nîn e" jî berbiçav dibe. Helbest Cemil Denli ji frensî bo kurdî wergerandiye. Di vê hejmarê de her wiha helbesten Ni-

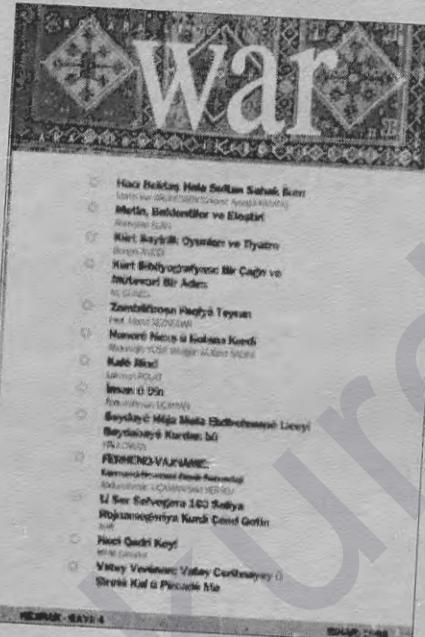
hat Çelik, Hozanê Dilzar, Mîraz Pîranî, Dost Çiyayî, Nesîm Kasırga jî hatine weşandin.

Har-

bi Soylu jî bi sernavê "Li Quntara Sîpanê Sê Lehehg: Rûbar, Xelîl, Dijwar" serpêhatiyek nivisiye. Dîsa Ehmed Xeyri jî bi kurteçiroka bi sernavê "Bapîre Min" di vê hejmarê de cih girtiye. Şêxo Siyasur jî di nivisa xwe ya dimilkî de bi mînakekê behsa fablê kiriye. Ji bili van, çiroka bi navê Eliyê Daman Begê jî cih digire.

Li aliyê din hejmara 4. a kovara demsalî Warê jî dercû. Di hejmara Warê de nivis û helbesten li ser Evdirehman Uça-

man berbiçav dîbin. Uçaman vê berî demekê ji ber qazaya trafikê jiyana xwe dest dabû. Di vê hejmarê de Kaleciwan li ser jiyan û ronakbîriya Uçaman nivisek nivisiye. Dîsa bi sernavê "Insan û Dîn" û "Meal" du nivisên Evdirehman Uçaman hatine weşandin. Nivisa duyem beşek ji wergera Qurâni Kerim ya bo kurdî ye.

Di vê hejmara Warê nivisa Martin Van Bruinessen a bi sernavê "Haci Bektaş Hala Sultan Sahak İken (Ku Haci Bektaş hîna Sultan Sahak e)" hêjayî xwendinê ye. Bruinessen, di vê nivisê de li ser têkiliye mezheba ehl-i halk, elewîti û bektâsiyyê nîrxandinê balkêş kirine. Dîsa nivisa rexneyî ya Remezan Alan ku li ser kurteçirokên Suzan Samancı ye, hêjayî xwendinê ye. Di vê nivisa bi navê "Deq, hêvî û rexnegirtin" de, Alan bi mînakênu ku ji kurteçirokên Samancı wergirtiye, niviskariya Samancı nîrxandiye. Bi baweriya Remezan Alan, kurteçirokên Samancı di warê çavdêri, ziman û şayesandina kesayetian ve şikestî ne. Her wiha Alan gi-ringiya bi kurdî nivisandinê berbiçav kiriye û ev ji bo Samancı jî destnîsan kiriye.

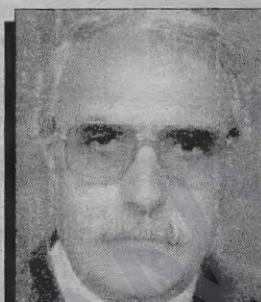
Her wiha nivisa Prof. Maruf Xeznedar ya bi sernavê "Zembîfiroşa Feqiyê Teyran" û nivisa Mîkaîl Canpolat ya bi sernavê "Haci Qedîr Koyî" jî bi naveroka xwe balkêş in.

Ji bili van nivisan ev nivis di vê hejmarê Warê hatine belavkirin: Bengîn Amedî, "Lîstikêne Temaşeyî yên Kurdan û Şano" M. Güneş, "Bîbîliyografiya Kurdan: Bangek û gaveke Dilnizmî", Abdureqîb Yûsif, "Hunerê Nexsê û Kolana Kurdi" Lokman Polat, "Kalê Rind", Ferheng-Vajname- 4

SERWÎSA ÇANDÊ

Dagirkêrî û Hovîtî

CELALETTİN YÖYLER

Ez dixwazim, di vê nivisa xwe de, hovîtî û gemariya dagirkerye, bi zimanê Qur'anê binirxînim. Di dema pêximber Sultan Suleyman de, di navbera wî û Padışahê Bajarê Sebeê, li welatê Yemenê (Belqîz), gotin û bigirkêşiyên nameyê têne kîrinê. Suleyman Pêximber bi navgîna Efrîtên xwe yên cinî, nameyekê jî Belqîz re rîdike û ji Belqîz re dibêje: "Divê tu bêyî fermana min tevnegerî û werî welatê minê Qudsê û a peymana teslim-bûna min bipejînî."

Li ser vê qewmînê, Belqîz mezin û şewirmendê xwe, li hev dicivîne û ji wan re, nameya Sultan Suleyman dixwîne û dibêje wan: "Gelo hûn li ser helwesta Sultan Suleyman ci difikirin?" Mezin û rûspîyên wê bi hev re yekser dibêjin: "Em jî, dewlet û xudanê hêzên mezin in. Dema ku Suleyman were ser welatê me, em ê li hember derkevin." Lî Belqîz wekî wan naftikire û dibêje: "Ez dizanim ku em bi leşkeren Suleyman nikarin. Divê ku ez herime welatê wî û pêre peymana deynim. Lewre kesen padışah û xudanê hêzên mezin û giran,

dema ku bikevine welatekî, ew wî welatî kavîl û wêran dikan. Hem jî xudan rûmet û qedîr bilindên wî welatî bindest û sernigûn dikan. Wî welatî talan û tajan dikan." A ji bona vê ramana Belqîz Xuda di Qur'an a pîroz de di Sureya Nemîl de û di ayetên 33-34 de wiha dibêje: "(Jinekî jî bona wan wiha gofiye:) Bi rastî gava serok bikevine welatekî, wî welatî kavîl dikan. Serfirazê wan sernigûn dikan." Erê! Me çawa gotiye wisa dikan. Ev rewşa dagirkerya çepel, bi zimanê Qur'ana Xuda, dagirkêrî neheqî, bêdadî û barbařî ye. Dagirkêrî, dizî, talan, xwînrijandin, talan û şewat e. Dagirkêrî! Lewitandina irz û namûsa xudanê cih û warê wî welatî ye. Dagirkêrî bêxudatî û neheqîya herî mezin e, li ser rûyê cihanê. Bi rastî wekî gotina Xuda di Qur'ana pîroz de, dagirkêr, ketine welatê me û me talan û tajan dikan. Li her deverê welêt, digel hevalbendê xwe û cerdevanê bênamûs, êrîşî ser namûs û irzê dayik û xwengêne me dikan û dilewitînî.

Wekî çawa li Mûşê, li navçeya Melezgirtê, li gundê Nordînê, êrîşâ cerdevan û caşê bêfedî Abdulkadir Erkoçaklı ser bûka belengaz a bi navê Hülya û lewitandina irz û rûmeta wê ya pîrektiyê. Ev bi tenê ne li vir, li gelek deverê cur bi cur ên Welêt bênamûsiyên dagirkaran, cerdevanan rûdidin. Gelî caş û cerdevanen bêfedî! Hûn bifikirin û xwe bixin şûna wan kesen ku hûn xerabiyê li keçik, bûk û pîrekên wan dikan. Dema kesekî bi keçik, li bûk û pîrek we xirabiyê bike, gelo

wê wicdana we neşê? Lî bi zanîna min, kesen ku wekî we ne cerdevan û caş in, ew keçik, bûk û pîrekên we, wekî keçik, dayik û bûkên xwe dibînin. Hem jî dema êrîşen bêhetikî li wan bê kirine, ew ê ji bona parastina namûsa wan xwe bidine kuştinê. Dagirkaran hûn xapandise. Hûn ji hemû nîrxen mirovahî û neteweyî û musulmani yê bi dûr xistine. Hûn ketine nava gemariya berjewendîyen xwe yên rojane. Ew di hemû tişten gemar de we didine xebitandin. Ew we bi hev didine kuştinê. We wekî rewira didine xebitandin. Lî wê rojekê were, wê we bavêjine ser sergo. Lewre di pêvajoya dîrokê de her tim wisa kirine.

Hem jî hûn baş bizanibin ku dinya bi dor e; geh li jîr e, geh li jor e. Hem jî çerxa felekê bavê kesî nîn e, bi xirabî ji bona tu kesî, hetanî dawiyê nagere. Heger berê gera vê çerxê îro di lehê gemâriya we de be jî, wê rojekê rast bizivire û bibe dijminê we. Hûn dê di gemariya kîrinê xwe yên nemirovane û nexidayî de biperçiqin û bixeniqin.

Dîroka cîhanê her tim şahîdê van rastiyen e. Tu demê hêza xirabiyê bi ser neketiye. Çiqas bêbavî û gemârî kîrîbe jî têk çûye. Mirovahiyê, çiqas zordarî dîtibe jî, di talîyê de bi ser ketiye û bûye xudanê rûmetê.

Banga min li we, gelî kesen ku we dest ji mirovahiyê berdaye û hûn bi dijminê gelê xwe re ketine nav talan û tajanen gelê xwe û dest davêjine hetikandina namûsa wan, dest ji gemâriye berdin û bizivirine nav civaka xwenas û Xudanasan.

"Cî — nema"

Dilê min narê

Yekî ku mahdê wî (dilê wî) naçe xwarinê, ji bo vê yekê dihere ba bijîşk, jê re wiha dibêje:

— Tixtor beg, weleh benim kalbim yemege gitmiyor.

Ser û pê

Yek dihere ba goştfiroş û dixwaze hûr û roviyan bikire, lê yê goştfiroş bi kurdî nizane, ew jî bi tirkî nizane, wiha dibêje:

— Bana bî tilikî ve baş ver.

Ba

Yekî ku ba di canê wî de heye, dihere ba bijîşk û dibêje:

— Tixtor beg, wele sirtima rûzgar gîrmış.

Deng

Yekî ku dengê wî ketiye û dihere ba bijîşk, jê re dibêje:

— Tixtor beg, wele sesîm duş-

mîş! Bijîşk jî dibêje li ku ketiye here lê bigere.

Bûk

Yekî ku bûkik di çavê wî de çêdibe, dihere nexweşxaneyê ji bijîşk re dibêje:

— Tixtor be gozim de gelîn çekmiş. Bijîşk jî dibêje:

— Git damadı getir.

Cînema

Yekî ku dixwaze here sînemayê, dihere ber devê derî û li lew-hayê dinêre ku "Cinema" dîni-vîsîne. Ew jî ji hevalê xwe re dibêje:

— Weleh, waye dibêje; 'cî nema', nexwe em vegeerin malê.

Cirîfî

Yekî ku baş bi tirkî nizane go-likâ xwe dibe ba baytar.

Baytar dibêje:

— Çiyê golika te heye?

Xwediyê golikê:

— Bêtar beg sen bizim golik Ka vêriyorum yêmiyorsin Ceh vêriyorum yêmiyorsin Hema cirifî cirifî oliyorsun!

Cardî jî

Yekî kurd dikeve parlemenâ tirkan û dibe wezîr.

Rojekê bi rê de dihere, lê her tim tekerê texsiya wî diteqe. Ca-ra dawî bêhna wî teng dibe û dibêje:

— Car di jî teker patladî!

Komposto

Yekî kurd dihere ba bijîşk. Bijîşk jê re dibêje, divê her tim tu "komposto" bixwî û jê re li ser reçeteyê dinivîse. Nexweş jî dihere ezzaxaneyê û reçeteyê dirêjî xebatkarê ezzaxaneyê dike, xebatkar jî dibêje here aşxa-

neyê. Mêrik radibe diçe aşxane-yê, xebatkarê aşxaneyê kom-postoyê tîne. Nexweş şaş dimîne û dibêje:

— Ev xoşava me ci demê bûye komposto?

Eraq û hec

Yekî eraqxwir dihere hecê. Lî belê li wê derê jî karê xwe didomîne. Dema ku dihere tewafa kevir, lê serxweş e, yên dora wî jê dipirsin:

— Çima te eraq vexwariye? Yê eraqxwir wiha bersiva xwe di-de:

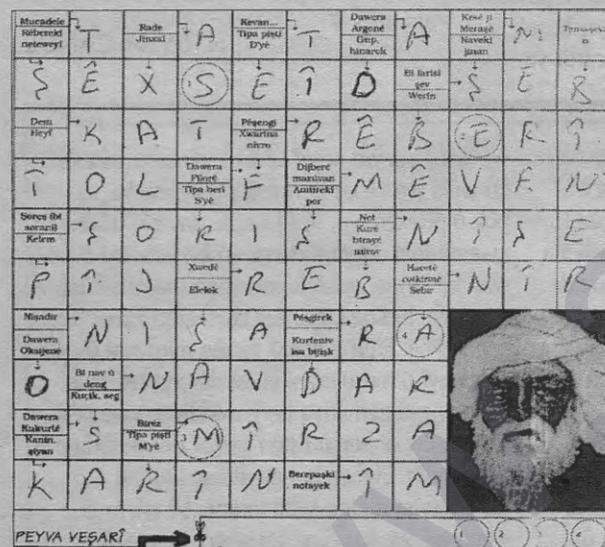
— Ez nikarim li dor kevir bîgerim, hêza min tuneye, îcar min eraq vexwar ji bo ku kevir li dor min bizîvire.

Berhevkar: CIYA MAZÎ

BI XELAT...

XACEPIRSA BI XELAT (128)

XACEPIRSA

Bersiva Xacepirsa 126'an

Xacepirsa me bi xelat e. Di 15 rojan de ci bersiv bigihîjin destê me, emê wan binixînin û bi riya pişkê li 5 kesan belav bikin. Xelata hejmara me ya 128'an kaseta Koma Dengê Azadî, 'Aşti' ye.

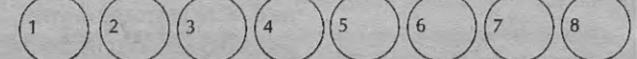
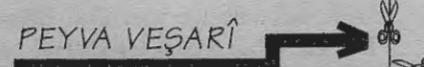
Jêrenot:

Ji bo ku bersiva we bê nirxandin, divê hûn "Peyva Veşarı" di nava qutiyên li bin xacepirsê de binivîsin û tê navnîsanâ xwe ji me re bijînîn.

Penc kesen ku xelata hejmara 126'an kaseta Aram 'Ax dilê' qezenc kirine: Abdurrahman Özgür/Edene, Murat Güzel/ Amed, Mehmet Gönül/ Elîh, İdris Doğan/ Amed, Murat Yapısturan/ Mêrdin.

Bi erebi mezîntrîn Şehidek (wêne)	Nepijandi, nekemili Amûreke şer	Cinavkek Baregeh	Niştecih, sêni Kesê ji Iranê	Dem	Xilîlok
Bi xetere			Pêşgirek		
Wext	1		Dawera Rodyümê		
		Keyiti Cureyekî rîexistinan			
Dawera Hidrojenê	Beşekî ling Dijberê germ			8	
	Hevalê çekê		Bî kirdki çû		
Dijwar	Rengek Xislek	5			
			Amûreke darbirîmê		
Tîşte ruhn di laşê mirov de Ayende	6		Raman Dawera Neodîmê		2
			Cihê ku genim lê tê hêrandin		
	Careke din	3			

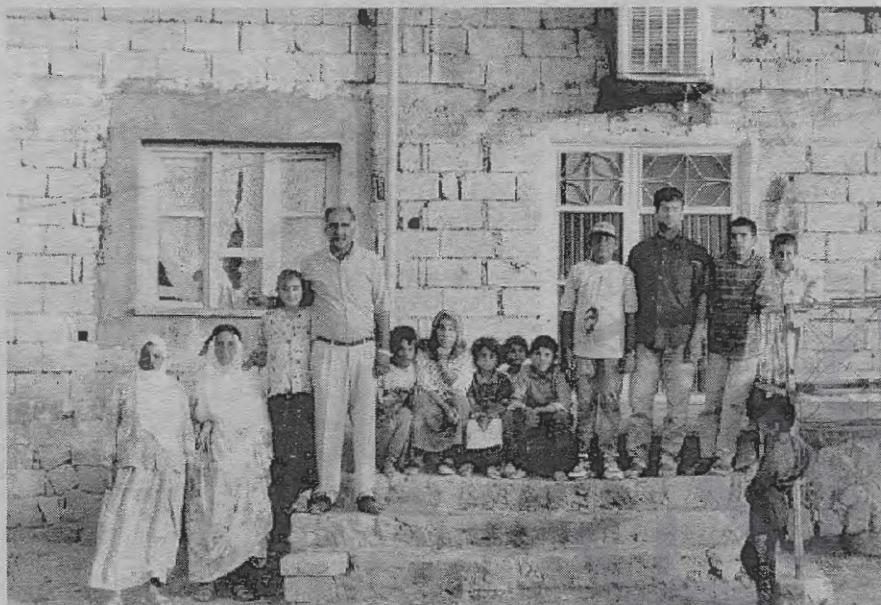
Dewlet erdê ke sera 1954 kerdî vila, awa peyser gena û dana hetkaranê xo Wayirê erd biyayinê mûxalîfan zeraro

Şaro ke wayirê nê şertan niyo, dewleta erdanê ïnan ci dest ra gena û dana koruciyan, fasîstan û malbatanê dewlemendan. Rîdê nê şertana, şarê Serê Kanî bî maxdûrî û dewlet dê mahkama. Êkê erdî ci dest ra girot-yayê, kesê ke şertê ke cor de nûsyayê wayirê, ê şertan ê.

Vatenê ke serdarê dewleta tirkê, çend serî yo qandê şarê Ruha anê ziwan, iyê zûrî vejiyenê. Ze ke yeno zanayin, serdarê dewleta tirkê taybetî jî, nê çend seranê peyinan de tim û tim vanê şarê Ruha tengîn ra xelsiyay û kewtî herayin. Nê qisey û vatenî projeyê GAP'î werte vejyayin peyra verî ra bî vêşî. Çend mengan de finê, serdarê dewleta tirkê nameyê merasimê akerdi na GAP'î de şinê Ruha û a saet de çiçî yeno ci fek vanê. Jû kiş, yan jî jew keverê GAP'î yo qediyeno, serdarê dewleta tirkê hema merasimê akerdin virazenê û zaf zaf zûrî çekenê. La belê kerdenê ke, ewro şarê Ruha rê, taybetî jî şarê Serê Kanî rê virazyay, ïnan ra wastenê dewleta tirkê rind vînayenê.

Dewleta tirk sera 1954 de nanîye "Projeyê Reformê Erd" de, jew proje kerd hedre. Çoşmeyê nê projey de komisyonî nay ro. Komisyono verîn Sûka Ruha Serê Kanî (Ceylanpinar) de niya ro. Nê komisyonî sera verîn Serê Kanî de nezdiyê, new hezar hektar erd kerd vila. Şarê Serê Kanî yê nezdiyê hîris û panj, çewres serî yo nê erdan karenê.

Dewlet wexto erdî kerdê vila, cayanê dûriyan ra dayê şarî. Qandê dûrî de biyayin jî karitînê erdan zahmet biyo û coka şarî mabenê xo de, erdî teqesê pêje-wînan kerdê. La belê winakerdin ser; na

fin dewlet sera 1981 de, jew qanûno newe veto û nê qanûniya tequeskerdina erdan qedexe (yasak) kerdî. Sera 1991'în de fina jew qanûn vet û raya nê qanûniya erdî ke sera 1954 de kerdî vila, peyser girot. Hetanî 1991 şert û mertî dewlet çinêbi, la belê 1991 pey ra qandê erdan peysergirotin newe newe şerî vetî werte. Şertê ke awa wayiranê nê erdan de geyrena û wazena wina yê:

1. Zanayina wenden û nûstîn ê tirkî
2. Mûxalîfî dewlet nêbê.

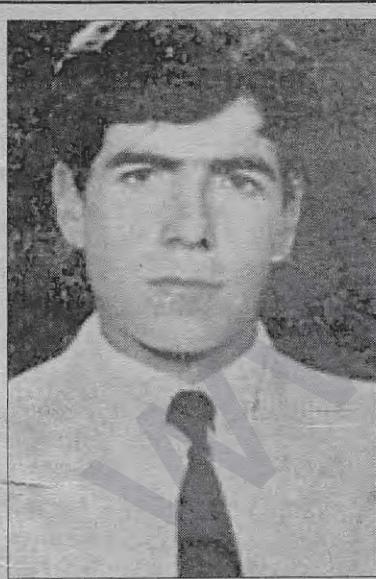
3. Mesela ci na eskerî çinêbi.

4. Sinorê kokimîn (pîrîn) meravêrê.

Şaro ke wayirê nê şertan niyo dewleta erdanê ïnan ci dest ra gena û dana koruciyan, fasîstan û malbatanê dewlemendan. Rîdê nê şertana şarê Serê Kanî bî maxdûrî û dewlet dê mahkama. Êkê erdî ci dest ra girot-yayê, giranî kesê ke şertê ke cor de nûsyayê wayirê ê şertan ê. Giranî jî serdar, endam û raydayoxê Partiya Demokrasiya Şarî HADEP'ê. Coka serdar, endam û raydayoxanê HA-

DEP ra Ahmet Dağtekin, Mahmut Dağtekin, Bozan Dağtekin, Abdulkadir Fırat, Emin Şengül, Abdo Demir, Hacı Tuncel, Hüseyin İlhan û Aziz İlhanî dewlet dê mahkama. Mahkameya İdareya Entepî no hefte biryare xo da. Biryar de wina vajyeno: "Wayirê erdanbiyâyina nê kesan, qandê herêm rind niyo". Mahkama biryaro winayîn dayina maxdûrîna nê kesan tescîl kerd. Erd ci dest girot-yayen ra, Abdulkadir Fırat biryare mahkama ser vat: "Nê biryârî ra oyo ay-seno, kerdenê ke şarê kurd sero virazyanê Projeyê Reformî jî leteyê nê politika-nê lîminan o. Mahkama nê biryare xo ya awa wazene mûxalîfan mahkûmê veşanın kiro. Dewleta heveyan rast ra rast dewan dê cira qewnenâ, heveyan jî erdan ci dest ra girotina wazena herêm ra dûrî-fino". Fırat qiseyê xo wina dewanî kerdî: "Mahkamawa vana nê kesê wayirê erdan biyayin qandê herêm zerar o? Ezo mahkama ra pers kena. Çira mendin û wayirê ard biyayin qandê herêm zerar o? Ma çete na ro, yan jî ma yê eroynî û esrar karem/roşemî". Goreyê vatena Fıratî iyê biryare mahkama berê mahkameya berzîn, ek wijâ jî haqê xo megirê mayê dahwa berê Ewropa û dewleta tirk bidî Komisyonê Haqê Mardiman ê Ewropa.

NAVENDA NÜÇEYAN

MEHMET ADIR

(ÇEKDAR) 16.07.1989

ZANA
CİMŞİT
FERHAT
MEDYA

Dîsa dîsa Cizîra Botan
Serî hildide ber bi jor
Rengê xwe sor dike
Ji xwîna lawên xwe

Belê hevalên qehreman
Wek Çekdar û Felat
Wek Çekdar, Cîmşit, Ferhat, Zana û Medya
Belê hevalên tolhîdan

Gelê kurd soz dide
Nahêlin çeka we li erdê bimîne
Û xwîna we sor bibe.

ABDURAHIM ADIR

(ÇEKDAR) 01.08.1992

KADRIYE, JIYAN, XEMGIRÎN

WELAT

ROJNAMEYA HEFTEYÎ
(Haftalık Gazete)

■ Xwedi (İmtiyaz
Sahibi)
M. NURİ
KARAKOYUN

■ BELAVKIRIN
BİRYAY Dağıtım
■ NÜNERİTYEN ME
(Temsilciliklerimiz)

■ Mersin
Tel: 0 (324) 233 83 96

■ İzmir
Tel: 0 (232) 425 37 02
Munchen:
(Nûnerî Gişî yê
Ewrûpâye)

Mahmut Gergerli
Tel: 49 871 672 29
Fax: 49 871 670 815

■ Swîsre:
İhsan Kurt
Tel-fax
41 21 652 76 07

■ Hollanda:
S. A. Fewzi
31 104 85 55 43

■ Suriye:
Jana Seyda
Helim Yûsiv

Belê hevalên nemir. Di şexsiyeta we de tevayî hemû şehîdên şoreşê em bejna xwe li ber we ditewînin û em dibêjin, riya we riya me ye. Soza we soza me ye.

Li ser şerê kirêt û redkirina wîjdanî gotûbêj hate çêkî ‘Redkirina wîjdanî helwesteke şoressgerî yo’

“Şer çiqasî dirêj dibe bandora wî ya neyinî li ser civakê zêde dibe. Sendrom û qêrana ku li DYA'yê encama Şerê Wîetnamê de rû daye li Tirkiyeyê jî heye. Şerê ku Amerîkayê li dijî Wîetnamê dimeşand ber bertekê gelê Amerîkayê rawestiya. Divê heman tişt li Kurdistan û Tirkiyeyê jî pêk were.”

Roja 4'ê tîrmehê li Navenda Çanda Alernatîf ji aliye Ko-meleya Ciwanê Demokratik (Demokratik Gençlik Derneği) ve panelek bi navê “Şerê Kirêt û Redkirina Wîjdanî” hate lidarxistin. Serokê berê yê Komeleya Dijberên Şer Arif Hikmet İyidoğan û ji Însiyatîfa Antî-Mîlitarîst a Stenbolê Evrim Şanal wekî panelist beşdarî panelê bûn. Panela ku li dora 150 kes beşdar bûn 3 saetan dom kir.

Di destpêkê de rîveberê panelê Savaş Eren li ser rista ciwanan a di civakê de rawestiya û got ku ciwan ji bira herî çalak a civakê ne, împeryalist û mîtinger herî zêde bi ciwanan dilizin û di vê hewldana xwe de hetanî astekê bi ser ketine. Lewre ev bira civakê di cihana îroyîn de, di nav hemû karêñ gemar û kirêt de hatiye lewitandin, ji rastiya xwe hatiye dûrxistin.

Her wiha Eren li ser dîroka Redkirina Wîjdanî ya li Tirkiyeyê jî rawestiya. Li gorî Eren li Tirkiyeyê dîroka Redkirina Wîjdanî hetanî Şerê Rizgariyê yê Tirkiyê diçê. Wê demê Komeleya Autî-Ser hatiye damezirandin. Her wiha li gorî wî, Redkirina Wîjda-

nî û derbirina ramanê heman tişt e.

Serokê berê yê Komeleya Dijberên Şer A. Hikmet İyidoğan:

Şerê kurdan şerê ve-jîn û serxwebûnê ye

Li gorî Serokê berê yê Komeleya Dijberên Şer A. Hikmet İyidoğan tevgera Redkirina Wîjdanî bi şerê li Kurdistanê re dest pê dike. Her wiha wî dazanîn ku Redkirina Wîjdanî helwesteke şoressgerî ye, lewre jî wan xwestiye ku ji layê xwe ve li dijî şer derkevin.

İyidoğan diyar kir ku ji gelek der û dorêñ cihê li hemberî tevgera wan bertekêñ cuda derketine holê. Hin jê erêñî hin jî neyinî ne. Yek ji wan jî ya çepgirêñ tirk e. Li gorî wî çepgirêñ tirk vê hewldanê wekî reformîzm dinirxînin. İyidoğan diyar kir ku li Ewrûpâye ji bo tawanêñ leşkerî tu qanûn û rîzîkên leşkerî tunene. Mirovên ku têne tawanbarkirin jî di dadgehîn sivil de têne darizandin. Lî, li Tirkiyeyê mirov di dadgehîn leşkerî de têne darizandin. İyidoğan feraseta civaka tirk a di vî warî de jî wiha nirxand: “Di civaka tirk de kesen leşkeriyê nekin wekî mîr nayêne pejîrandin, kes keça xwe nade kesen wiha .”

A. Hikmet İyidoğan li ser bandora neyinî ya şer got ku şer çiqasî dirêj dibe xesara wî ya li ser civakê zêde dibe. Sendrom û qêrana ku li DYA'yê di encama Şerê Wîetnamê de rû daye, li Tirkiyeyê jî heye. Şerê ku Amerîkayê li dijî Wîetnamê dimeşand, ji ber bertekêñ gelê Amerîkayê rawestiya. Divê heman tişt li Kurdistan û Tirkiyeyê jî pêk were. İyidoğan axaftina xwe bi vî rengî do-

Di panelê de ji Însiyatîfa Antîmîlitarîst Evrim Şanal û Serokê berê yê Komeleya Dijberên Şer A. Hikmet İyidoğan bang kîrin ku civan şerê kirêt ê Tirkîye li Kurdistanê dimeşîne nepejîrinin û nebin hevparêñ vî,

mand: “Her çiqas kurd di her warî de bi awayekî aktif di nava şer de bin jî, herî zêde ew aştiyê dixwazin; li dijî şer in. Lewre ew êş û dijwariyên şer dijîn.” Li ser pirsa temaşevanekî ya bi rengî, ‘li gorî we Redkirina Wîjdanî dê karibe şer rawestîne?’, girîngiya Redkirina Wîjdanî wiha anî zimên: “Îro deima ku mirov peyva Kurdistanê bi kar tîne, nayê girtin, lê dema ku bîbêje, ‘neçe leşkeriyê’ tê darizandin û girtin. Lewre jî helwesta Redkirina Wîjdanî pir girîng e. Ger hejmara kesen ku li hemberî şer in zêde bibe, şer ê raweste û ev yek jî ji bo dameziran-dina dewleteke demokratik, pêngavek e. Her wiha İyidoğan diyar kir ku her çiqas dewleta tirk nepejîrîne jî, şerekî ku di navbera du hêzan de tê meşandin, heye. Şerê ku li Kurdistanê li dijî artêşa tirk tê meşandin, şerê vejin û serxwebûnê ye; hemû şerîn serxwebûna vejinê mafdar in.

Tiştê mecbûrî li dijî mafê mirovan e

Ji însiyatîfa antî-mîlitarîst a Stenbolê Evrim Şanal jî egera dameziran-dina Însiyatîfa Antî-mîlitarîst a Stenbolê bi hebûna şerê qirêjî ve girê da û wiha got: “Li gorî me, mafen tu dewletê an jî hêzê tuneye ku li derveyî vîna me, tiştinan bi me bidin kîrin. Ev yek, li dijî mafen mirovan e.” Şanal, di dirêjiya axaftina xwe de li ser çand û

psîkolojiya mîlitarîst a ku di cîtirk de bi bandor e, rawestiya û kir ku divê ev rewş were dahûran-pirsîyarkirin. Şanal di vê hêlê dîku di nava çepgirêñ tirk de jî karîya pîsokolojiya mîlitarîst heye. Lîrî wî, rîkîstînîn çepgir di livbaz xwe de artêşî bizarre (lasayî) dikî awayekî leşkerî rîz dîbin û dime-

Şanal wiha berdewam kir: “Dîbo jiholerakirina şer û mîlitarîzm lakiyên rîkîstînî û girseyî pir û bibin. Divê desthilatdarî tune bîgorî boçuna wî ger li ku desthilâhebe, dê artêş, girtîgeh û dadgeh û bibin. Ew jî bi xwe re cewsandînê Her wiha, Şanal bal kişand ser cu ya di uavbera serxwebûn û azadî û got ku ev her du tişt ne yek in; latekî dibe ku serxwebûna nete hebe lê azadî tune be.” Li ser vê beşdarekî der barê dîtin û boğnavborî yêne wî de pirseke wiha “Bi dîtina we dema ku we welat gorî bîr û baweriyyêne xwe ava kînê li dijî dijminen xwe çawa xwe rîzin?” Şanal wiha bersivand: “Itina min, têkoşînen bi girseyî yîşidetê dûr û berxwedanen pasîkan in.” Ji Însiyatîfa Antî-mîlitarîst Evrim Şanal, ji bo vê jî ev niyan: “Berxwedana gelê Hindistan li dijî İngilizan û çalakiyên karmen li Tirkiyeyê.”

Di şerê qirêjî yê li Kurdistanê de mirinîn leşkeran ên biguman didomin. Li gorî agahîyan bi piranî leşkeren kurd û yên hînekî bêhna welatparêziyê ji wan têñ, têne kuştin, paşê ji aliye kiryan ve wekî intîxarkirî tê nîşandayîn. Yek ji wan jî leşkerê bi navê i.Fatih Öztürk ku li Malazgîrê hatibû kuştin.